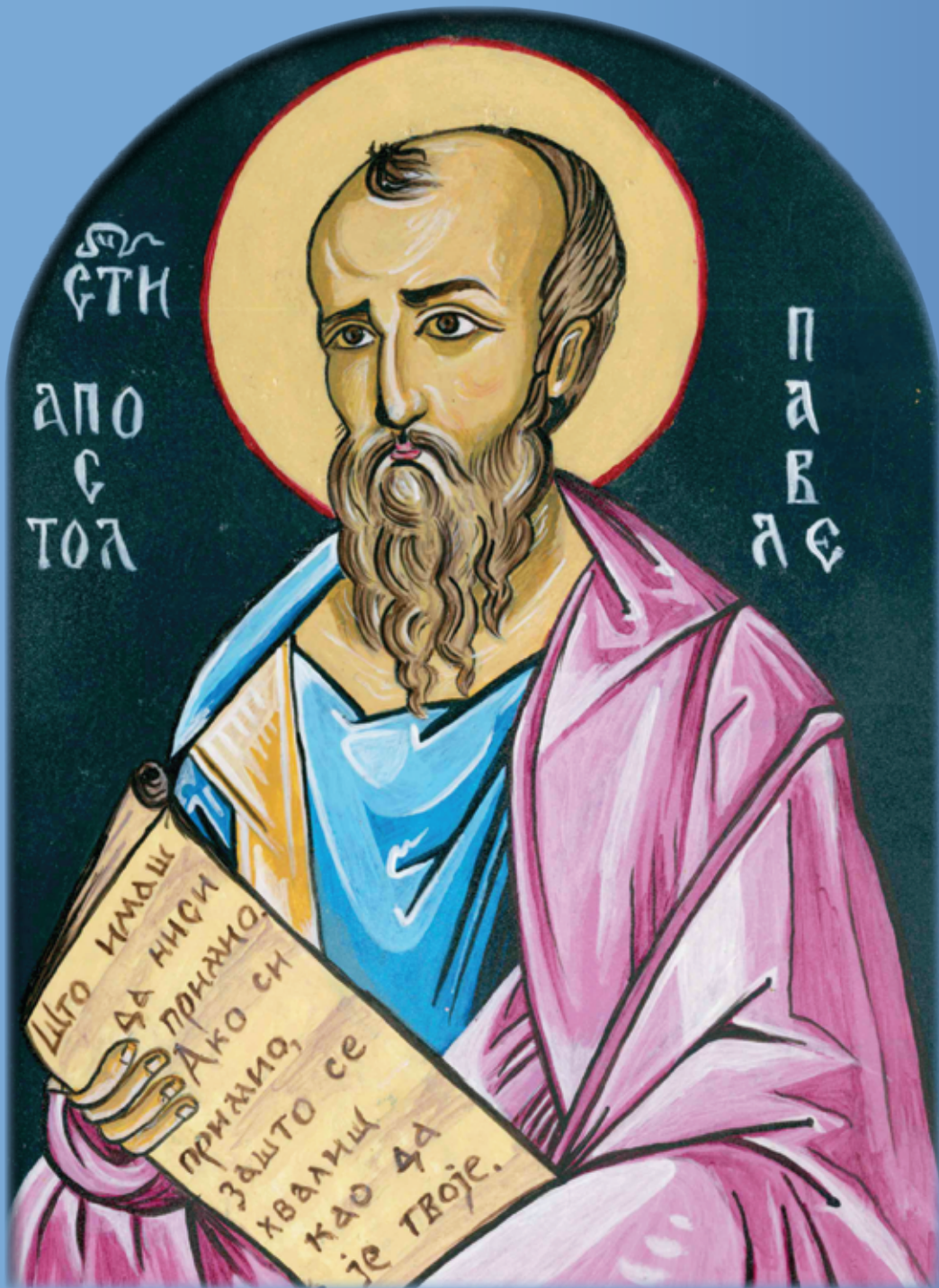

ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског

Број 7 • Година IV • Јун 2019.

Свети апостол Павле
Оџен Боричић, IV разред

Са благословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа цетињског и
Митрополита црногорско-приморског
г. Амфилохија

ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског на Цетињу

Број 7 • Година IV • Јун 2019.

Издаје:

Богословија Светог Петра Цетињског,
Цетиње

За издавача:

Протојереј–ставрофор Гојко Перовић,
ректор

Уредник:

Ђакон Душан Биговић, професор

Лектура и коректура:

Ивана Јовановић

Дизајн:

Јереј Александар Орландић

Редакција:

Ученици Богословије
Светог Петра Цетињског

Штампа:

Арт Графика, Никшић

Тираж:

500

Уредништво:

Богословија Светог Петра Цетињског
Медовина бб, 81250 Цетиње, Црна Гора

Тел: +382 41 232 462; 231 246; 234 733

Факс: +382 41 230 075

email: bogoslovija@t-com.me

bogoslovija@gmail.com

www.bogoslovija.me

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2337-0890 = Цетињски богословац
COBISS.CG-ID 30424592

Наша богословска омладина	2
Матура	5
Поука свршеним богословцима	8
Свештеномученик Ново Делић	10
Свети Јаков Нови Тумански	12
Стварање човјека као круна Божијег стварања	16
Чашћу чините једни друге већима од себе	19
Прва екскурзија ученика I разреда	21
Химна смрти	23
Немојмо се оглушити о дар Христов	24
Фудбалски турнири	26
Бесједа о покајању	28
Пилипенда	29
Борба за очување идентитета у „Пилипенди” и „Причи о соли“	32
Прича о соли	33
Добротворно вече у Будви	37
Из живота Богословије у другом полугодишту школске 2018/19.	38

Насловна страна:

Ученици првог
разреда са разредним
старшином проф.
Благојем Рајковићем
и проф. Аполоном
Мишченком у
манастиру Дајбабе

Свети Владика Николај Велимировић

НАША БОГОСЛОВСКА ОМЛАДИНА

ПОВОДОМ ПОЈАВЕ „ПАСТИРА”, ЛИСТА УЧЕНИКА БОГОСЛОВИЈЕ У ПРИЗРЕНУ

Некада када смо се ми учили у богословији мислили смо да нико никакву пажњу не обраћа богословима, нико осим донекле наставници, слуге школске и лифегранти. Сада знамо да није тако. Нити је тако сад. Нити је тако икад могло бити. И свештеници, и владике, и сви христоверни људи мисле о подмлатку црквеном, о онима који се данас уче, да би сутра могли учити. Ако то омладини изгледа понекад друкчије, а не овако као што ја кажем, то долази прво отуда што млади људи, по својој природи, желе да се њима што чешће дају видни докази пажње и љубави, а друго отуда што старија генерација, која сада носи бреме одговорности за Цркву Божју, не стиже због своје преокупираности да увек да израза својој пажњи и својој љубави према млађима. Но кад би млађи ослушнули, како у срцима старијих одјекују болно или радосно зле или добре вести из богословија, брзо би се уверили, да они који су сада одговорни за Цркву ни издалека нису индиферентни према богословској омладини.

Ево добре вести из Карловачке богословије: ђаци раде неуморно дан и ноћ, да се ваљда никада у богословским заводима није толико радило. Но само рад не спасава (Немачка је радила више него сви европски народи укупно, па је ипак била побеђена). Треба и молитва. А молитва је и мучна и ретка ствар код школованих Срба, и код школованих Словена уоп-

Владика Николај као млади теолог

ште. То је жалост расна и проклетство расно. Али за Карловачку богословију може се изузетно рећи, да труду безмало одговара и молитва. Но није чак ни молитва (у прописана времена) мерило духовности једног завода, него молитвеност, тј. молитвено настројење, које изнутра из срца гони човека

на молитву и у времена непрописана за молитву. И та молитвеност запажена је код богослова у Карловцима. То је вест, и то вест потврђена, која изазива радост и благодарност Богу код „старијих”.

Ево добре вести и из Битољске богословије: овај завод стекао је поштовање код васцелог свештенства и народа јужних граничних епархија; и овај завод по тачности, реду и раду, а нарочито по васпитаности ученика, стоји високо над свим другим, световњачким, заводима. Наравно, то не значи, да је овај завод достигао висину Светосавске духовне школе – далеко још од тога – него само да стоји изнад световних завода. А да ни овај богословски завод нити иједан други у нашој Цркви није достигао висину Светосавске духовне школе, томе су криве прилике у којима живимо, а и систем који је пре нас уведен у богословије. Оно што нарочито карактерише Битољску богословију јесте труд и пожртвовање одозго (од стране црквене школске власти) и усрдност и добра воља одоздо (од стране ученика).

У Сарајевској и Цетињској богословији богослови су некако одраслији, и у извесном правцу напреднији него ли у другим богословијама. У ком правцу? У правцу родољубља и државољубља. То долази свакако од средине и од домаћег васпитања. Они у Сарајеву гледају пред собом још живе и крепке оне страшне јуначине, који су страх задавали Аустрији, с њима се сретају, с њима се рођакају, с њима разговарају, њиховим се духом надахњују. А они на Цетињу, увек још слушају гусле куд се макну, као што су их слушали од колевке, те је тешко да се ма каква друга врста јунаштва уздигне у њиховим младим душама изнад јунаштва, које струне опевају и њиме људе обајавају. Има неколико врста јунаштва, вишег од вишег. Црна Гора има примера и из области највишег јунаштва, које се појавило на земљи, јунаштва хришћан-

ског. А јунаштво хришћанско није као друге врсте јунаштва у свету, тј. полу-јунаштво полузлочин, при чему је резултат ипак злочин, него је хришћанско јунаштво јунаштво и по мотиву, и по методу и по резултату.

Ево најзад добре вести и из Призренске богословије. Ученици су покренули лист под називом „Пастир”... Шта пишу ђаци у том свом листу? Пишу:

– како су Руси празновали Св. Саву искрено и понегде и велелепно и по српском обичају /резање колача/;

– преводе славнога Јована Лествичника;

– пишу да је за сеоског свештеника најважније – примеран живот;

– пишу о искупљењу (у смислу новог тумачења Митрополита Антонија);

– о кинеској религији (по др Шелу, Немцу);

– о празновању Нове године;

– о борби комита са Турцима на Шупљем камену;

– о Тебрановим тумачењима Посланица Апостола Павла, итд, итд...

Лист уређује редакциони одбор с благословом Њ. П. Епископа Михаила а под надзором ректора др Симе Поповића. Кад не би човек непрестано држао у памети да ово „ђаци” пишу, могао би овај лист сасвим уврстити у озбиљне листове.

Овај ђачки лист, ако хоћете, чак и бољи је од неких штампаних и скувих црквених листова. То је добар знак за будућност, рекло би се. Но ту одмах истиче се једно крупно питање, наиме: зар ће будућност наша бити у писању и у писарима? Није ли деловање важније од писања? Много важније. При Хришћанској заједници младих људи у Београду основана је такозвана деџа Лига сунца. Фантастичан назив но задатак сасвим реалан и сасвим хришћански: сваки члан се заветује да сваког дана учини понеко хришћанско дело. Можда ће то хришћанско дело састојати се у томе баш да се напише један чла-

нак, или да се напише писмо, опомена, укор, молба итд, може, дакле, и писа-није бити хришћанским делом. Но да се по писању, или по говору, мери вредност једног човека, или једног друштва, или једног васпитног хришћанског за-вода, то је сасвим искључено и недо-звољено. То је пагански обичај. Писање је путоказ: тим и таквим путем треба ићи. Писање је још и путопис: тим и таквим путем се ишло, и тако и тако се прошло, и до тога и до тога се дошло. Но путовање је главно, а путоказ и пу-топис помоћна су средства путовања. Писањем се или указује неки пут, или описује нечије путовање и резултат истога, или пак ствара одушевљење за неки пут. Но у свему томе – путовање је главно. Зато бих ја лично много радије поздравио неки покрет међу богосло-вима сличан Лиги Сунца, тј. неку орга-низацију где би се друг другу заветовао да ће деловати у хришћанском духу, и у школи и после школе, и то из дана у дан, методично и систематично, ства-рајући и јачајући свој карактер, своју хришћанску личност.

Ипак, похвалан је овај покушај мла-дих богослова у Призрену, похвалан је не као путоказ и не као путопис живо-та, него као покушај да се учини неко добро и светло дело. И кад човек пре-листава овај лист, који није написан ко-лико тек да се напише него је извезен као призренски рукав, јасно му изађе пред очи, да је исти лист резултат дубоког хришћанског нагона за добрим деловањем. „Пастир” није написан за публику, за читаоце, за многе непозна-те људе. Он спада не у ред јавних доб-рих дела, која губе много од тога што су јавна (изузев у случају морања), не-го он спада у интимна добра дела, која имају за судију Бога и савест.

„Пастир” је добро дело не само по своме мотиву него и по чистоти својој. Све је у њему чисто, све незлобиво и свето, све – као што и приличи бого-словској омладини.

Овим опет не желим да кажем да би у свакој богословији требало покре-нути и издавати један овакав лист. Не, никако. Има и других начина и облика, којима се може изразити накупљена воља за добротворством, има их и без финансијских брига и тегоба, што је за један такав нефинансијални рад људи као што су ђаци врло важна околност.

Није важно за живот једног човека да је уређивао и издавао лист „још као богословац”. (Ово пишем због тога, да се они који издају „Пастир” не би погор-дили и помислили о себи високо). Један београдски грађанин ми се хвалио, да његов син, ученик II разреда гимназије, издаје и уређује неки лист. Мени је то било мучно и слушати. Издавање листа у наше време не служи ни као деведе-сет девети доказ да је издавач бољи чо-век од његовог вршњака, који никада није био ни сарадник некога листа, али који је ћутљиво учинио неко добро дело овде, неко добро дело онде.

За живот једног човека најважни-је је какав дух носи у прсима сво-јим. Ако је у човеку добар дух, онда ће њему све бити на ползу, и учење и деловање, и писање као и пропо-ведање, и обилажење болних као и псалмопојање, и служење као и за-поведање.

Вест о доброме духу у једној ду-ховној школи најбоља је од свих до-брих вести. Јер добар дух у право-славној богословији шта значи друго него дух Христа Господа? А дух Хри-ста Господа шта значи него Свети Дух? А присуство Светога Духа опет шта значи него присуство Божје бла-годати – силе непобедиве, светлости неугасиве и милоште несравњиве?

Нека да Господ, да се ова најбоља вест чује из наших богословија исто онако често као и остале добре вести.

Преузето из: Сабрана дела Ејискојиа Николаја у XIII књија, Глас Цркве, Ша-бац, 2013; књ. X, стр. 499–502.

МАТУРА XXIII ГЕНЕРАЦИЈЕ

Матура и богословски испит зрелости за ученике ХХХИИ генерације обновљене Цетињске богословије (2014–2019) отпочела је у четвртак 30. маја 2019. године.

По одлуци Светог архијерејског синода СПЦ, изасланик на матури и богословском испиту зрелости у Цетињској богословији и ове године је био протојереј–ставрофор др Владимир Ступар, професор Богословског факултета у Фочи.

Св. арх. синод СПЦ за рад на писменом задатку одредио је следеће теме: 1. *Пусијише дјецу нека долазе Мени; јер је шаквих Царство Божије (ср. Мтх. 10, 14); 2. Јер, ви сше храм Бога живога;... пазиише добро како живиише...(ср. 2. Кол.*

6,16 и Еф. 5,15); 3. Заслуга Светој Са-ве за добијање аушокефалности Српске Православне Цркве. Ученици су полага-ли и усмени дио матурских испита из предмета Светог Писма Старог и Новог Зајвета, Догматике, Етике, Историје Српске Цркве, Историје хришћанске Цркве, Црквеног појања са типиком, Литургије, Црквеног и брачног права.

Додјела диплома новим свршеним богословцима и свечани матурски ручак су уприличени 3. јуна, на празник Светих равноапостолних цара Константина и царице Јелене. Поводом завршетка школовања ХХИИ генерације у Цетињском манастиру служена је Литургија са благодарењем. Литургијским сабрањем началствовао је игуман

манастира Бањска о. Данило, уз саслужење осам свештеника и два ђакона.

После прочитаног Јеванђеља сабрањима се обратио о. Владимир Ступар, говорећи о празнику Светих цара Константина и царице Јелене и о васпитавању и изграђивању ученика богословије.

После литургијског сабрања уследила је додјела диплома у зборници Цетињске богословије, гдје се матурантима још једном обратио изасланик о. Владимир Ступар. Матурантима су уручене дипломе и поклон – монографија о Цетињском манастиру.

На свечаном ручку поводом завршетка школовања у име своје генерације професорима и изасланику Синода и свим присутнима се захвалио свршени матурант Емилијан Билинац. Ученици су потом свом разредном старешини професору Слобу Станишићу уручили на поклон икону Преподобне мати Параскеве.

Матурантима су се обратили, честитајући им и пожељевши им све најбоље, отац ректор, проф. Слобо Станишић, г. Рајко Радусиновић, председник ЦО Цетиње, г. Радојица Радовић, г. Горан Дедић, чији је син Александар-Саша Дедић са одличним успјехом завршио Цетињску богословију и г-ђа Његосава Перовић.

Потом су професори, ученици и гости у празничном расположењу саборно отпјевали и неколико пјесама.

У овој генерацији, која је једна од најуспјешнијих од обнављана школе, седморица ученика је било ослобођено усменог дијела матурских испита, због одличног успјеха у III, IV и V разреду, а на усменом дијелу матуре са одличним успјехом завршили су и Марко Жишков и Томислав Поповић.

Матуру у школској 2018/2019. години успјешно су завршили господа матуранти: протојереј–ставрофор Милован Андрић (Епархија милешевска), Емилијан Билинац (Епархија британско-скандинавска), Александар-Саша Дедић (Митрополија црногорско-приморска), Дејан Додиг (Архиепископија београдско-карловачка), Марко Жишков (Епархија банатска), Немања Павловић (Епархија зворничко-тузланска), Цвјетко Перић (Митрополија црногорско-приморска), Томислав Поповић (Епархија зворничко-тузланска), Никола Томић (Митрополија црногорско-приморска), Максим Шкрбић (Митрополија црногорско-приморска) и Стефан Путинчанин (Епархија банатска).

Извор: bogoslovija.me

ПОУКА СВРШЕНИМ БОГОСЛОВЦИМА ПРИЛИКОМ ДОДЈЕЛЕ ДИПЛОМА

Христос васкрсе!
Драги матуранти,
Желим да вам честитам на успјеху који сте постигли, и да вас подсјетим да ћете ви, као будући апостоли наше Свете, Саборне и Апостолске Цркве, ширити јеванђелску ријеч по свом народу, по мјестима гдје вас Господ упути и Црква благослови ваш даљи рад. Ви ћете свакако наставити даље школовање, ово је само једно поглавље, и кроз студирање, опет на разним крајевима наше планете – на истоку, западу, сјеверу и југу, наставићете и своје усавршавање, али и своје узрастање у Господу Исусу Христу продужити ка оној мјери о којој говори ап. Павле, мјери савршенства, јер је то оно на шта нас Господ призива – да будемо савршени као што је Он савршен, да будемо свети као што је Он свет. Школовање се дакле овдје не завршава, али ће оно имати једнога дана свој крај, ако Бог да, и онда ће неки од вас, они који имају за то дара и талента, наставити своје служење и као професори у богословијама и на факултетима, а други опет не мање важну службу у народу Божијем, проповиједајући ријеч Јеванђеља и спасавајући људе од таме, незнања и гријеха. Шта год радили, увијек имајте на уму и у срцу, да узрастању у мјеру раста висине Христове нема краја, и да се то усавршавање никада не окончава.

Ви сте овдје стекли један добар темељ, добар и савршен зато што је утемељен на Господу Исусу Христу и на искуству светости живота. Могли сте од својих професора да видите шта значи ревностно служење, шта значи

љубав. Могли сте да видите и њихове људске мане и недостатке, али љубав

све покрива и заиста из ове школе ћете понијети оно најљепше и најсветије, и то што је племенито ћете постом, молитвом, својим покајањем личним и личном светошћу умножавати. И то је онај основни циљ. Јер Господ каже – не вриједи нам да задобијемо читав свијет ако души својој наудимо. Заиста сте велике благослове понијели, прије свега нашег Архиепископа и Митрополита и учитеља Амфилохија, који је неуморни прегалац на њиви Господњој, затим ових монаха који свједоче Христа својим животом, непрестаним молитвама, постом и служењем у овом светом манастиру. Ваше изучавање

Светог Писма дакле није било одвојено од живота, јер сте ви били цјелосно укључени у молитвени живот Цркве, и могли сте њиме да се напајате, по мјери ваше љубави и спремности да узрастате у Господу Исусу Христу.

Поштујте своје учитеље и професоре и сјећајте их се у молитвама, јер су они ваши учитељи у Господу Исусу Христу, али исто тако и родитељи. И увијек се радо враћајте овој богословији, и сутра када будете пастири Цркви, епископи, свештеници, монаси, помажите ову богословију и глас о њој и част коју она носи вјековима пронесите широм Православља.

Исто тако, поштујте и своје родитеље, јер успјех дјеце и њихово даље развијање у духовном смислу зависи од благослова родитеља. Увијек се својим родитељима враћајте и њихову жртву поштујте и цијените. Увијек чувајте тај

благослов који долази преко родитеља, јер Бог неће да слуша дјецу која не поштују своје родитеље.

Још једном, желим вам сваки успјех у животу, желим свако добро и вашим родитељима, који су уложили труд, и имали тај благослов да вас пошаљу овдје у Цетињску богословију, Цетињски манастир, који је древно мјесто освећења и спасења свих оних који траже истински живот.

Нека је срећно и Богом благословено!
На многаја лета!

Прошогереј–сшаврофор др Владимир Сшуйар, професор Богословској факултету Светиога Василија Осшрошкој у Фочи, био је изасланик Св. арх. синода на маштури у Цетињској богословији школске 2018/19. године, којом приликом је и изговорио ово слово.

Свештеномученик Ново Делић

парох планинопивски

Отац Ново Делић је рођен у Комарници код Шавника. Богословију је завршио на Цетињу, а свештенички чин је примио 1927. године. Служио је у Далматинској епархији, у Архиепископском намјесништву босанско-петровачком. Одатле је протјеран од усташа 1941. године.

Митрополит црногорско-приморски Јоаникије Липовац га је у јулу 1941. године као избјеглог свештеника распоредио на дужност пароха у Плаву, а одатле је неколико мјесеци касније премјештен на планино-пивску парохију код Шавника.

Партизани су га убили 3. априла 1942. године у два часа иза поноћи и то на звјерски начин: прво су му извадили очи па су из цркве донијели Јеванђеље и рекли му: „Читај, попе!“. Потом су га бацили у бунар на Беришиној луци код Шавника. Заједно са оцем Новом комунисти су бацили у бунар још тринаесторо људи. О овом злочину је Радован Бећировић Требјешки испјевао гусларску пјесму. Тијело оца Нова касније је извађено и он је

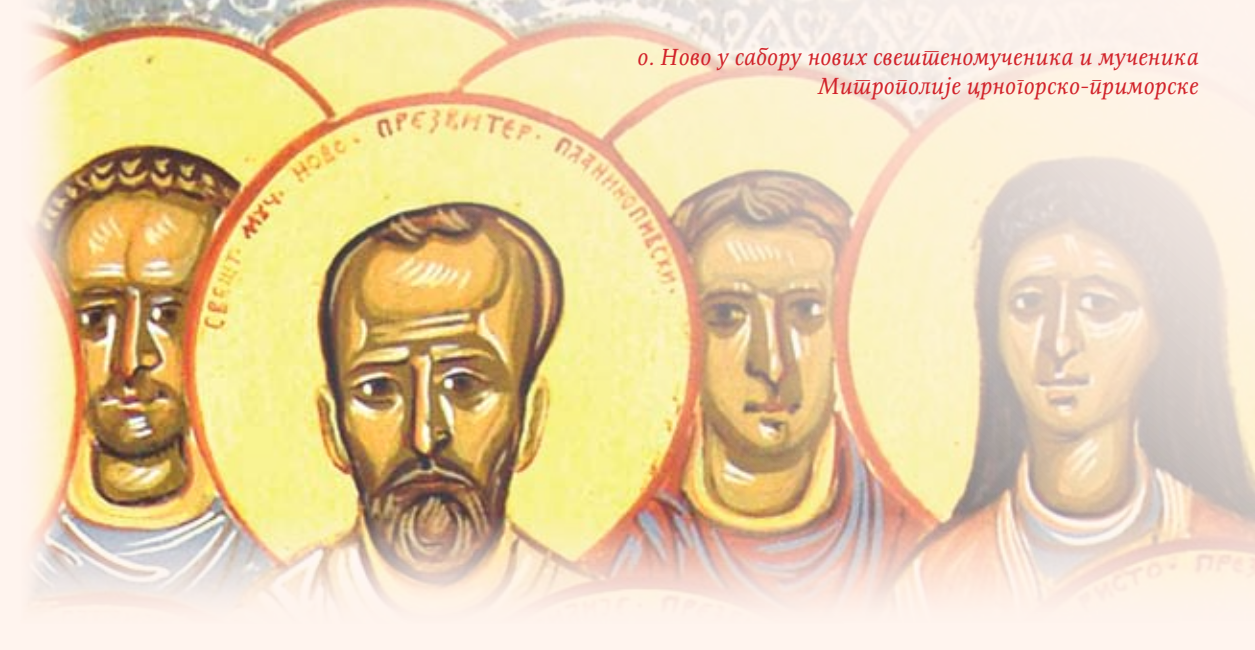

Свештеномученик Ново са појадацијом

сахрањен 5. јула 1942. године. Иза њега су остали попадија и троје незбринуте дјеце.

Приредио: Александар Саша Дедић, мајуранић

Извор: Велибор В. Цомић, „Сврадање Српске Цркве од комуниста“, Свештеномученици, Цетиње, 1997.

УБИЈЕН СВЕШТЕНИК НОВО ДЕЛИЋ

Архијерејско намјесништво Шавник
Православној митрополији
Црногорско-приморској
Цетиње

Свештеник Ново Ђ. Делић убијен је од стране комуниста у Шавнику на Велики петак (3. априла) 1942. год. и бачен у једном бунару са 13 лица. Именовани је службовао на парохији планинопивској. Убијен је због противкомунистичке организације у којој је учествовао као првак, а која је била откривена од стране комуниста, те су били побијени – око 60 виђенијих људи.

С молбом ради знања, и постављења пароха, јер немогуће је сусједном пароху Кецојевићу опслуживати и ову парохију.

Архијерејски намјесник
Ђорђија Ивановић

*Извјештај архијерејског намјесника шавничког
Ђорђија Ивановића Митрополиту,
бр. 26/18. 04. 1942. г*

СВЕТИ ЈАКОВ НОВИ ТУМАНСКИ

Свети Јаков Тумански (у свету Радоје Арсовић) рођен је 13. децембра 1893. године у Кушићима код Ивањице. Био је пето дете по реду оца Јевта и мајке Саве. Свету тајну крштења примио је седам дана после рођења; крстио га је свештеник Јован Поповић. Био је најбољи и најмирнији ђак у школи. После завршеног основног и средњег образовања одлази у Француску на студије. У Француској је завршио успешно два факултета, један на Сорбони у Паризу из области филозофије, а други у Монпељеу из права. Један од доктората му је био на тему „Мисли Блеза Паскала“. Захваљујући овом успеху до 1929. године радио је у дипломатском представништву Краљевине Југославије у Француској.

Као што се Савлу Господ чудесно јавио на путу за Дамаск, тако је и једно чудесно јављање доживео Радоје на богомољачком сабору у Врњачкој Бањи. Захваљујући том прозрењу, а и задивљен личношћу и мисионарском делатношћу Владике Николаја Велимировића, он се одлу-

чује да да монашке завете. Након богомолитељског сабора у Врњачкој Бањи одлази у Охрид, а потом у Битољ, где је био уз владику Николаја. Свети владика га је прво оставио неколико година у искушеништву.

Један од првих задатака које му је Владика задао био је тај да неку балегу ру-

кама почисти. Он је наравно примио благослов и без икаквог грча то урадио, не гледајући да ли ће се испрљати већ гледајући да испуни послушање Христа ради. Највероватније се замо-

Св. Николај Жички
благосиља иреј.
Јакова

нашио у Битољу 1938. године, мада постоје и претпоставке да је монашки чин добио у манастиру Жичи 1939. године. Ово је вероватно отуда што је био сабрат и овога манастира. Добио је име Јаков, по Јакову брату Господњем. Прошао је сва монашка послушања. Иако је успешно завршио два доктората, није му падало тешко да риба тоалете, чисти кромпире и слично. Строго се подвизавао и слабо хранио, неретко отпацама с трпезе. Одмарао се тако што је читао молитве. Одликовао се необичним даром ђутљивости. Предао се потпуно вери и Богу, одрекавши се земаљских задовољстава. Јаковљеви савременици, од којих је још неколицина у животу, тврде да је благослов Божији за њих био да му чују глас, а да

му готово да никад нису ухватили поглед, који је увек био упрт у земљу.

Када је владика Николај премештен у Жичку епархију, Јаков је са њим пошао, као и многи монаси, монахиње и свештенство. У манастиру Жичи је радио у штампарији. У неколико случајева је показао чудесни дар прозорљивости. Пророковао је пред патријаршијом Други светски рат, пророковао је бомбардовање Жиче 1941. године и најавио савезничко бомбардовање Београда 1944. године. Када су га питали неки пријатељи, међу њима и каснији епископ Сава Шарчевић, како он зна да им најави то бомбардовање, Јаков им је одговорио: *Ни сам не знам, али биће исто као и са манастиром Жичом.* Када је Жича бомбардована 1941. године, у манастиру је за певницом остао само отац Јаков. Био је тешко рањен и једва је извукао живу главу.

Непосредно пре Другог светског рата био је уредник листа „Мисионар“ и „Писмо“, а такође је превео „Житија светих девојака“, што је објављено у Крагујевцу 1937. године. Током неколико година у Битољу су, у месечним свескама, излазила „Мисионарска писма“. Током 1935. године као наставак „Мисионарских писама“, у истом духу само у нешто другачијем руху, настаvio је да излази, исто у месечним свескама, „Мисионар“, који је уређивао тада искушеник др Радоје Арсовић. Изашло је свега 12 свесака, јер је почетком 1936. године он сједињен са часописом „Православна хришћанска заједница“ у Крагујевцу.

У току Другог светског рата отац Јаков је живео у манастиру Љубостињи, где је такође упамћен као велики подвижник. Савременици се сећају и његове храбрости – у Београду је током рата држао проповеди пред немачким војницима, говорио им о скорој пропасти и позивао их на покајање.

После ослобођења доживео је велика мучења од стране нове комуни-

стичке власти. Комунисти су га жестоко прогонили. Био је злостављан, пребијан, али се није одрицао вере ни проповеди. Прво је био ухапшен 1945. године у Великој Дренови од стране комуниста који су га тукли и чупали му изузетно велику браду и косу. Из Београда је 1946. године у Пожаревац донео 8000 примерака Оченаша које је делио путницима на железничкој станици, због чега су га комунисти поново привели. Комунистичке власти су му направиле заседу у селу Раброву код Пожаревца и мучки га напали. Од последица тог напада након шест дана се упокојио, фебруара 1946. године у селу Раброву у дому Васе Поповића.

Видевши да му се приближава крај, домаћине је замолио да позову јеромонаха Теофана из манастира Тумана да га причести. Исповедивши се и примивши Свето Причешће, опростио се са присутнима и дао је завештање да буде сахрањен у манастиру Туману. Иако је био сабрат манастира Жиче, по сопственој жељи сахрањен је у манастиру Туману у Браничевској епархији.

Јаковљев гроб је од 1946. године па до дана данашњег стециште многих ходочасника. Многи свештеници, монаси, епископи, па и наш блаженопочивши патријарх Павле, који је два пута долазио у манастир Тумане, управо су желели да се поклоне гробу Светог Јакова. На Јаковљевом гробу, патријарх Павле се дуго, клечећи и са сузама молио, и оно што су сеistre запамтиле од тих његових молитава било је: *Свети пре-*

погодни оче Јакове, моли се Боју да и мени Госјод дадне швој подови. Благословом епископа браничевског Игњатија братија манастира Тумана извршила је обретење моштију преподобнога старца Јакова 21. октобра 2014. године. Када је почело ископавање гроба, а то је било негде око четири сата пред зору, било је присутно само братство манастира. После одслуженог помена и парастоса приступило се отварању старчевог гроба. Међутим десило се то да су приликом откопавања гроба три ашова пукла. О томе сведочи

чи јеромонах Димитрије Плећевић, игуман манастира Тумана, који се, када је видео да им предузети посао не полази за руком, са побожним страхом обратио Светитељу: *Оче Јакове, немој шу да кочиш брашину, зашто шито имамо блајослов ејискоја. И не вади мо ми шебе из гроба да ше оскрнавимо нејо да ше сшавимо да нам будеш светишљка у манаштиру и верноме народу ушеха и укрејљење.* Од тог тренутка братија је ископавала гроб, а он као да се сам од себе ископавао. После неког времена дошло се до светих моштију. Оне су биле сачуване. Кад се дошло до светитељеве лобање и када је она извађена из гроба, по речима јеромонаха Димитрија, све до манастирске капије се раширио изузетно пријатан мирис.

Мошти Свејој Јакова

Након обретења моштију Преподобног Јакова многи су се поклоници у манастиру исцелили призивајући овог угодника Божијег. Посебу помоћ крај његових моштију добијају ђаци и студенти. Од 2017. године Српска Православна Црква га прославља као светитеља Јакова Новог Туманског, 8/21. августа, истога дана када и Светог Зосима Туманског.

ТУМАНЕ – ЗАДУЖБИНА СЛАВНОГ ОБИЛИЋА

Име косовског јунака Милоша Обилица, чији се упад у турске редове и убиство султана преточило у легенду, нигде се не спомиње више него у околини манастира Тумане. Народ настака и име манастира већ вековима недељиво везује за његово име. Предање, које временом не бледи већ бива све снажније, каже да је једном приликом, ловећи по густим шумама свога властелинства, Милош у оближњем шевару устрелио, мислио је, неку животињу. Пошавши крвавим трагом да стигне улов, а мислећи да се ради о срњи, немало се зачуди када наиђе на тешко рањеног старца, прослављеног и надалеко чувеног пустињака Зосима. Видевши подвижника на самрти, вој-

вода Милош, дубоко потресен и ожа-лошћен што нехотице устрели човека Божијег, похита да старца понесе ка своме двору, да покуша да му извиди рану. Стрела била јако одапета и отровом натоплена, те је било јасно да је старац на умору. Радујући се сусрету са Господом, праштајући од срца, он замоли Милоша да га после краткога пута спусти на земљу рекавши: **Тумани**. И потом у миру усну у Господу. Проливши бујицу суза и горко се кајући за нехотично убиство светога старца, војвода Милош поче да зида задужбину над гробом Зосимовим. Када је црква саздана до крова, од честите намере одвоји га кнежево писмо у коме се поновише чудесне речи пустињака на самрти, исписане руком старчевог некадашњег добротвора кнеза Лазара: **Тумани задужбину и дођи у Крушевац ради борбе са Турцима**. Љубећи срцем веру и отечество, Милош похита ка кнезу. У тешкој и крвавој борби на судбоносном Косову пољу, бранећи Крст часни и слободу златну, главе положише честити кнез Лазар и његов витез војвода Милош Обилић.

ЧУДОТВОРНА ИКОНА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ „КУРСКАЈА ТУМАНСКА“

Чудотворна икона Мајке Божије „Курскаја“ потиче из једног манастира из околине града Курска у Русији. Ову древну икону Пресвете Богородице у Србију су после Велике револуције 1918. године донели руски монаси, најпре у Миљков манастир код Свилајнца, где је била до 1936. године, а потом са благословом Св. Јована Шангајског у манастир Тумане. Пројавила се многим чудима. Шездесетих година XX века украдена је из манастира. Вагон којим су је двојица крадљиваца превозили се неочекивано запалио. Један од њих се угушио у диму, други је видео свету икону у пламену неоштећену. Уплашен, вратио ју је у Тумане. У време рата деведесетих и 1999. године, рука Мајке Божије на икони се чудесно померала означавајући почетак и крај сваке војне интервенције и показујући да је уз народ који страда.

Приредио: Стефан Стевлић, IV разред
Извори: Архива Миланџанске парохије (књига кршћених); архива Ојштинне Ивањица, src.rs, „Манастир Тумане, место чудесних исцељења“, издање манастира Тумане

СТВАРАЊЕ ЧОВЈЕКА КАО КРУНА БОЖИЈЕГ СТВАРАЊА

*Одломци најрађеној светиосавској шемаји из Домајској бојословља,
школске 2018/19. године*

Увод

Тросунчани Господ је створио првог човјека по лику своме као родоначелника људског рода. Створио га је мало мањим од анђела, а много већим од твари. Тијело му је саздао од земље (тима је у човјеку заступљен материјални свијет) и удахнуо му дух живота (тима је у њему заступљен духовни свијет). Желећи да објави богатство своје доброте, каже Свети Григорије Богослов, Бог решава да произведе једно живо биће из обојега, тј. из видљиве и невидљиве природе, и Он ствара човјека; узевши из већ саздане материје тијело, а од себе дах (што се назива разумном душом и образом Божијим – εικόνα του Θεου), ствара као неки други свијет, у маломе – велики (εν μικρῷ μεγάλον). А Свети Дамаскин пише: Бог је створио човјека као неки други свијет мали у великоме (εν μεγάλῳ μικρον). Такав створен, човјек представља собом тајанствено јединство материје и духа, видљивога и невидљивога, земаљскога и небескога, временскога и бесмртнога, просторнога и бескрајнога; представља као неку средину између величине и маленкости.

Начин стварања човјека разликује се од начина стварања материјалног свијета. Свето Откривење свједочи да је материјални свијет створен по ријечи Божјој, а човјек по образу и подобију Божјем. Стварању човјека претходи савјетовање у Тројичном Божанству,

после чега сва три Божанска Лица непосредно и лично стварају човјека. Свети Максим Исповједник пише да је Бог на предвјечном савјету гледао у већ постојећег Христа као члана Свете Тројице, и по њему саздао човјека. „Од видљиве и невидљиве природе“, вели Свети Дамаскин, „Бог је својим властитим рукама сторио човјека по образу својему и по подобију: од земље је саздао тијело, а душу разумну и мислећу дао му дахом својим“. У човјеку је на веома тајанствен начин измијешана боголика доброта и красота са црним прахом земљиним, и „човјек је створен Творцем да буде оваплоћено обличје трансцедентне Божанске моћи“, човјек није ни само тијело нити чисти дух; он је јединство тијела и духа, и то богоздано јединство, у коме је све неизрециво тајанствено и загонетно. Душа без тијела не сачињава човјека, нити тијело без душе, него једно са другим и једно у другом. Тако, по ријечима Светог Иринеја, душа може бити дио човјека, али никако сав човјек; потпун човјек је у јединству, у савезу душе са тијелом. Исто тако и тјелесни састав сам по себи није потпун човјек, него је тијело човјека и дио човјека; ни душа сама по себи није човјек, него је душа човјека и дио човјека. „Шта је човјек“, пита Свети Јустин, „ако не разумно биће, састављено из тијела и душе? Је ли душа по себи човјек? Не, него је она душа човјека. Хоћемо ли тијело назвати човјеком? Не, него тијелом

човјека. Ни душа ни тијело, одвојено узети, нису човјек, него се њихово јединство назива човјек.”¹

САВРШЕНСТВО ПРВОСАЗДАНОГ ЧОВЈЕКА

Човјек стоји на врху љествице стварања. Он је, међутим, створен другачије него нижи свијет, што се показује и у спољном облику библијског казивања, које јасно разоткрива догмат истине. Човјек је, како се изражава Св.

Василије, међу живим бићима једино биће саздано лично Богом. У створенога човјека Бог је „усадио нешто од Своје сопствене благодати, да би човјек сличним познао слично“. Човјек је саздан од земних састојака и од душе која обитава у тијелу као под неким покривачем. По својој природи тијело је нешто непостојано и промењиво – „непрестано пролази и развијава се“. Овај свијет је сложен и стога смртан, он је боравиште умирућих. У првом смислу човјек је душа, он је, каже Св. Василије, „ум блиско сједињен с одговарајућим и њему прилагођеним ти-

1 Преподобни Јустин Ђелијски, „Догматика Православне Цркве” 1, Београд 2003, стр. 276-278

јелом“. Међутим, и само тијело, као „одговарајуће боравиште душе“, Бог је створио великом премудрошћу. „Ми смо“, говори Св. Василије, „душа и ум, јер смо створени по лику Творца“.² Образ Божији у човјеку је реална сличност образа са Првообразом, а подобије циљ човјековог живота, по коме се човјек у свему има уподобити Богу као своме Првообразу. Бог је по својој доброты створио човјека боголиким; и душа, будући образ Божанске доброты и красоте, има за циљ да се што више уподоби своме Првообразу. Душа је створена боголиком да би човјек свим бићем својим стремио сједињењу са Богом. По учењу Св. Василија Великог и само устројство тијела човјечијег свједочи о томе: „Устројство тијела твог за тебе је школа о циљу ради кога си створен. Ти си створен усправним зато да не би живот свој вукао по земљи, него гледао ка небу и Богу који је тамо; да не би трчао за скотским уживањем него, сагласно са даним ти разумом, живио небеским животом. Људи су створени да би кроз добре подвиге неуморно стремили циљу свога постојања: обожењу (θεωσις), и постигли га“. Стварајући људе по образу своме, Бог им је кроз Ријеч своју дао силе да могу живјети светим животом и на тај начин учествовати у блаженству. Пошто је створио видљиву и невидљиву твар, вели блажени Теодорит, Бог је најзад саздао човјека и поставио га као неки свој лик усред твари живих и бездушних, видљивих и невидљивих, да би му твари живе и бездушне пружале користи, као неки данак, а невидљива бића, имајући старање о човјеку, посвједочавала тиме љубав своју према Христу.³ Или као што каже Свети Григорије Синаит (исихаста из 14. вијека,

који је имао велики број ученика Срба): „Ако не познамо себе каквим нас је и зашто нас је Бог створио, нећемо ни схватити колико нас је деградирао гријех“.⁴ Опис стварања човјека на првим страницама Библије, Апостол Павле у Посланици Коринћанима (гл. 15) као да коригује: „Код Апостола Павла и Јована води се дијалог Новог Завета са Старим Заветом, то јест: сво време они надопуњују Стари Завет јер, Свето Писмо Старог Завета је сенка, наговештај пуноће Новог Завета. Свето Писмо као књига не исцрпљује сву стварност, јер кад би Бог то хтео онда би нам послао с неба књигу. Да је Бог хтео да нас спасе помоћу Светог Писма, Он би написао сјајно писмо на свим језицима света, и послао анђеле – и ево вам по књига свима, и решена ствар! Не би долазио Христос, и не би била сва Богочовечанска драма и историја, тај мукотрпни крсни подвиг Христов, и такође подвиг свију нас. Апостоли, дакле, Новим Заветом допуњују Стари Завет, као што је то Христос учинио Собом лично.“⁵

ЗАКЉУЧАК

Овим тематом ми смо поновили оне ријечи Светих Отаца, који утврдише вјеру православну. Тајна човјека јесте тајна Надчовјека која је непрестано кроз вјекове покретала оце, а нас призва на ово кратко богословско сочињеније. Покушали смо тако да се тако уподобимо великим Оцима, богоцима којима је било дато да спознају човјека и да спознавши човјека спознају правога Бога, који је поставши и сам човјек, дао нам благодат да и ми постанемо Његова дјеца, изводећи нас тако до свога вјечног добробитија.

2 Георгије Флоровски, „Источни Оци четвртог века“, Врњачка Бања 1997, стр: 106.

3 Преподобни Јустин Ђелијски, нав. дело, стр. 287-288

4 Епископ Атанасије Јевтић, „Од Отокровења до Царства Небеског“, Острог–Тврдош–Никшић–Врњци 2010, стр. 127

5 Епископ Атанасије Јевтић, нав. дје.о, 136

Никола Томић, мајџуранџи

ЧАШЋУ ЧИНИТЕ ЈЕДНИ ДРУГЕ ВЕЋИМА ОД СЕБЕ

Бесједа изговорена у Цейињском манасџиру током Часној пошти 2019,
као вјежба из предмета Омилијика

Ове ријечи: Чашћу чините једни друге већима од себе, дају нам тежи задатак од оне Господње заповијести да љубимо ближње као саме себе, јер заповијест од нас тражи да ближњега учинимо себи равним, док Апостол тражи да га чашћу учинимо већим од нас. Господ на другом мјесту говори слично као и апостол Павле, када каже: *Ко хоће да буде први, нека буде свима слуга*. Христос је ове ријечи поткријепио дјелом, када Творац опра ноге творевини.

Наше су мајке прави примјери ових ријечи. Мајка је особа која даје живот

за друге. Вољна је бити последња, не покушава бити вођа, већ постаје слуга. Има љубав не за владање него за помагање. Она се понижава и брине за друге, не тражи него гледа како би дала пуно и то ради у тајности, а не да сви виде и хвале. Због тога је она нама изнад свих других, прва, и наш вођа кроз живот.

А како да ја, који све људе мјерим према себи, некога чашћу ставим изнад себе?

Прије свега треба да праштамо, да се трудимо да никога не осуђујемо. Затим, да користимо сваку прилику да

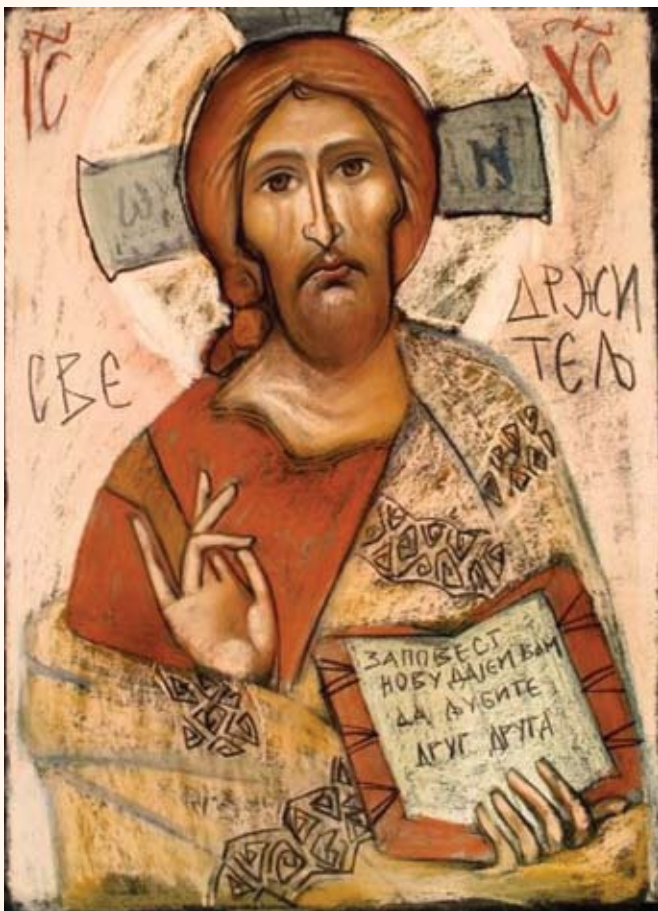

Мајџуранџи за ијевнициом у Цейињском манасџиру

помогнемо човјеку, да га услужимо, почев од најмањих дјела: ако видиш старог човјека да је испустио штап подигни га и додај му... Не можемо увијек да помогнемо дјелом, али можемо молитвом и добрим жељама: када видимо возача пожелимо да му Господ пошаље путнике; када видимо баку са дјецом пожелимо да јој не буде тешко са њима, да се дјеца лијепо понашају. Ако нам људи постану мили Христа ради и ми ћемо Оцу Небеском бити мили.

Један старац је рекао: *Почни у мислима да све које видиш хвалиш, и иако ћеш се навићи да увијек имаш добре мисли, и за твој шруд Господ ће се смилovati на тебе и доћи ће ти добро расположење срца.*

Човјек је врло вјешт у осуђивању – види трн у оку брата, а брвно у свом оку не види. Једна лијепа прича говори како је неки човјек, немајући новца да плаћа задаре, одлучио да сам озиди зид око куће. Када је завршио, после свог труда да свака цигла буде лијепо постављена, уочио је да двије цигле стоје накриво и одударују од осталих лијепо постављених. Говорио је како су поквариле цијели зид, а цемент је већ био тврд за исправљање грешака. Стално је заобилазио тај зид, а најрађе би га срушио. Једног дана дође му пријатељ, и шетајући се пролазили су поред тог зида. Пријатељ му рече: *Баш лијепо зид*, а овај га погледа па рече: *Јеси ли слијед, видиш ли ове двије цијле?* А пријатељ му одговори: *Видим, али видим и 998 добро постављених цијли.* Тада овај први пут угледа остале цигле у зиду, којих је било далеко више.

Господ Сведржишељ, иконописачка радионица манастира Градац

Колико често људи прекидају односе и растају се, јер све што виде на пријатељу су само „двије криво постављене цигле”. Грешке су једино што видимо и зато уништавамо „врло лијеп зид”.

Зато, браћо и сестре, помажимо једни другима и служимо једни друге, а служити људима значи служити њиховом спасењу. Шта то значи? То значи да брату и сестри помогнемо да савладају свој гријех, своју страст. Ми служимо ближњем када му помажемо да он развије у себи оно што је божанско и добро.

Зато, Господе, молимо Те, дај нам да сагледамо сагрешења наша и да не осуђујемо брата својега, јер си благословен у све вијекове. Амин!

ПРВА ЕКСКУРЗИЈА УЧЕНИКА I РАЗРЕДА

У суботу 23. марта, на празник Светог Кодрата Коринтског, ученици првог разреда Богословије Светог Петра Цетињског, предвођени разредним старешином Благојем Рајковићем и професором Аполоном Мишченком кренули су на дводневну наставно-педагошку екскурзију по храмовима и манастирима Зете, Бјелопавлића и Старе Херцеговине.

Пошавши са Цетиња у јутарњим часовима, ученици су најпре посетили манастир Дајбабе, где су учествовали на древној Литургији Апостолских установа, коју је служио настојатељ манастира архимандрит Данило. Након што су чули историјат манастира и житије Светог Симеона Дајбаског, игуман Данило их је срдечно угостио. Целивавши мошти Св. Симеона наставили су путовање ка манастиру Ждре-

баонику. Тамо су се поклонили моштина Светог Арсенија Сремца, другог архиепископа српског, и саслушали казивање о његовом житију. Сестринство манастира их је с љубављу угостило, па су, окрепивши се, продужили пут Острога. Стигавши под Острог, помолити су се пред моштима Св. Василија Острошког Чудотворца и обишавши Горњи манастир спустили се у Доњи, где су обедовали. Након обиласка Острошке светиње наставили су пут до манастира Заграђе, изнад Шћепан Поља, где их је примио на коначиште игуман Лазар.

Сутрадан, у недељу Светог Григорија Паламе, отац Лазар је служио Божанствену литургију Светог Василија Великог, а одговарали су му својим појањем ученици првог разреда. Након Свете Литургије и празничне

Манастир Дајбабе

трпезе, поклоници из Цетињске богословије полазе назад према Цетињу и свраћају у манастир Пиву где их дочекује игуман Јефтимије Шкулетић. Отац Јефтимије им говори о подизању манастира, о његовом преношењу услед градње хидро-електране, упознаје их са фрескописом храма и показује им богату ризницу. Из Пиве су ученици пошли у манастир Жупу, где су се поклонили, окрепили и наставили пут за Никшић. У саборном храму Светог Василија Острошког присуствовали су вечерњем богослужењу. По завршетку службе у епархијском дому приређена им је вечера, где их је дочекао и поздравио старешина Саборног храма о. Остоја Кнежевић, и сам некадашњи ученик Цетињске богословије. Пошто су прошетали градом, ђаци првог разреда су кренули из Никшића за Цетиње пуни утисака.

Манастир Острог

Манастир Заїрађе

Милуштин Ерцеї, ученик I разреда

Манастир Пива

Химна смрти

Дође тако неосетно, крадом,
заједно са људским јадам,
узме ти све што имао си јуче,
и у новину те неку обуче.

Таман кад мислиш да неуништив ти си,
њоме схватиш да баш и ниси –
укрца те на лађу у једноме правцу,
и од живота те стави на бескрајну дистанцу.

На капијама градским, тамо те чека,
дело из твога минулог века,
оно ти сада о судби одлучује,
да л' да ти двери отвори разлучује.

Ако ти не отвори, остаде туде,
и ко зна шта ће онда тек да буде,
можда те звери растргну шумске,
а можда те заробе силе разумске.

А ако те пак у град пусте,
како ћеш се снаћи с бољима од себе,
чија дела много више вреде?
Бојим се, тек тад изгубићеш себе.

Не можемо ми донети суд коначни –
наши судови законски,
постају, бојим се и комични,
јер казне делимо лаконски.

Господар градски милост већу има,
све воли и попушта свима,
и горе од тебе у станове је пушто,
с неким чак и причао немушто.

Разумели га многи нису,
нити су читали записе у песку;
правили су огромну грешку,
не скинувши са очију завесу,
што им не да да грешника воле,
и заједно са њим Богу да се моле.

Мајија Минић, IV разред

НЕМОЈМО СЕ ОГЛУШИТИ О ДАР ХРИСТОВ

Бесјега изговорена у Цетињском манастиру током Часној пошти 2019,
као вјезба из предмета Омилијика

Драга браћо и сестре, Цио ток Часног поста је припрема за празник Васкрсења Христовог. За ових седам недеља човјек се некако из свијета окреће себи, не својој себичности него оном личном највреднијем у себи. Окреће се својој души. Отвара дијалог са самим собом, са оним што је човјек у својој духовној интими, и супротставља својој души и својој савјести све оно што се у њој наталожило – што нас понижава, духовно осиромашује, и што потискује оно вјечно Божије у нама.

Ништа, драга браћо и сестре, није у толикој мјери присутно у нашем животу као патња и бол. Почињу рађањем, трају кроз цијели живот, да би достигли кулминацију у вријеме нашег растанка са свијетом. Зашто је тако? Откуда толико бола у свијету? Када би неко упитао зашто је Бог створио човјека када је толико патње и бола и страдања у свијету, могли бисмо му одговорити: Бог нас је послао у свијет да дијелимо живот са људима, да приносимо љубав за добро других, да љубав претачемо у жртву. А ми на првом мјесту не умијемо да волимо, а на другом мјесту, не умијемо да праштамо. Никада човјек не може доживјети тако високу моралну снагу, као када воли и из љубави даје себе, и када прашта и у праштању се не осврће на увреду. Љубав и праштање су двије основне снаге наше душе. Да није Бог усадио у човјечију душу потребу за љубављу и праштањем, изумро би род људски, нестало би га. Али, Бог је Бог који увијек спасава, опомиње,

призива, куца на врата душе. Сјетимо се блудног сина из Јеванђеља: на први позив Божији кроз пробуђењу савјест, сјетио се Дома Очевог и вратио се. Господ нам је свима поручио: „Куцајте и отвориће вам се“. Човјек често, скоро свакодневно за нешто моли – требају нам комшије, позивамо техничаре, тражимо препоруке и разумијевање за наше муке и проблеме; некада молимо учитеља, некада професора, па и онога ко ће нам исцијепати дрва или донијети огрев у дом... Али најмање куцамо на врата Божија, најмање долазимо до прага Дома Његовог. Куцамо на врата са којих нас неко враћа, има и домова гдје нас неће да виде и чују. А Дом Божији и љубав Божија увијек су према нама отворени. Да смо макар упола упорни пред вратима Божијим колико умијемо бити упорни када се молимо људима, многе би наше добре жеље и молитве Бог чуо и испунио.

Истина, човјек је подложен пролазности и његов живот се зауставља смрћу. Пролази младост, пролазе задовољства, пролазе дани среће, пролази све што нас је привлачило као свила а што смо скоро увијек иза себе остављали као паучину. Човјек се опсесивно везао за дарове овог свијета, као онај младић из Јеванђеља за дио имовине свога оца. Вјеровао је да му је то довољно да увијек лијепо живи. Преварио се, саблазнио га је свијет, одао се разврату, дошла је сиротиња и положај последњег слуге на туђем имању. Граби што може више али је несигуран, јер све у овом свијету пролази.

Свједоци смо, ми који овдје стојимо крај ћивота Светог Петра Цетињског, да овај свети гроб не изазива само тугу и бол као гробови наших милих и драгих. Овај свети кивот у нама покреће сасвим другачије осјећање, другачије расположење и подстиче на сасвим другачија размишљања. Подстиче нас на милост Божију која човјека никад не оставља! Дошао је Он, Син Божији у свијет. Дао нам је Јеванђеље, доказивао га је живом ријечју и чудима. Његова љубав је чудотворна. Осмислио је Он и све наше патње. Приђимо Му, јер само Он може да нам олакша крст. Ослонимо се на Њега и нећемо осјетити свој крст као патњу него као спасење.

Свагда треба да очекујемо смртни час и да размишљамо о њему бојећи се вјечног огња; многи људи су легли на починак па нису устали, тако и ми лежемо и не знамо хоћемо ли ујутру устати.

Страдали Господе, помози нам да и ми у смирењу носимо Крст Твој, да Те у смирењу прослављамо и на гори, и на голготи, и у гробу, у славу Васкрслог Бога. Амин!

ФУДБАЛСКИ ТУРНИРИ

У понедељак, 25. марта, на празник Преподобног Симеона Новог Богослова, одржан је Благовештенски турнир у малом фудбалу, у организацији наше Богословије. У турниру је учествовало осам екипа: пет екипа које су чинили ученици Цетињске богословије по разредима, екипа професора и две екипе гостију: са Цетиња и чланови Православног спортског братства Светог Арсенија из Даниловграда.

Турнир је отворен утакмицом петог разреда и гостију са Цетиња, која је завршена резултатом 3:0 у корист гостију. Пласман у полуфинале су избориле екипе професора и Православног братства Светог Арсенија из прве групе, односно ученици првог разреда и гости са Цетиња из друге групе.

Стање после одиграног полуфинала је било следеће: Даниловграђани су победили екипу првог разреда резултатом 3:0, док су професори изгубили од екипе са Цетиња 4:1.

Финална утакмица је завршена резултатом 1:0 у корист Даниловграђана, па су тако они заузели прво место, гости са Цетиња друго, док су треће место, с обзиром да се није играла утакмица за треће место, поделили професори и ученици првог разреда.

У суботу, 11. маја 2019, у Подгорици је одржан пети по реду хуманитарни турнир у малом фудбалу „Свети Марко”. На њему је учествовало преко четрдесет екипа, међу којима је била и екипа наше школе.

Ђаци су играли једну утакмицу, против екипе „Експо комерц”, иначе једног од фаворита овог такмичења. Како је победила екипа „Експо комерца” (2:1), то су наши момци испали из

даљег такмичења. За нашу екипу погодак је постигао Стефан Стевлић, ученик IV разреда.

У четвртак 16. маја, наши ђаци су учествовали на фудбалском турниру у Даниловграду. У финалу су играле екипе Братства Светог Арсенија Сремца и тим Богословије – „Богословац”. Резултат након регуларног дела утакмице био је 2:2, а након пенала резултат је био 4:3 у корист Богословца. Играч одлуке је био ученик трећег разреда, Срђан Ж. Вучановић. За играча турнира проглашен је ученик четвртог разреда Стефан Стевлић.

Након завршеног спортског дела, дружење са домаћинима, члановима братства Светог Арсенија, настављено је у ресторану „Обала” покрај реке Зете у Даниловграду.

*Приредио ученик I разреда
Вељко Симовић*

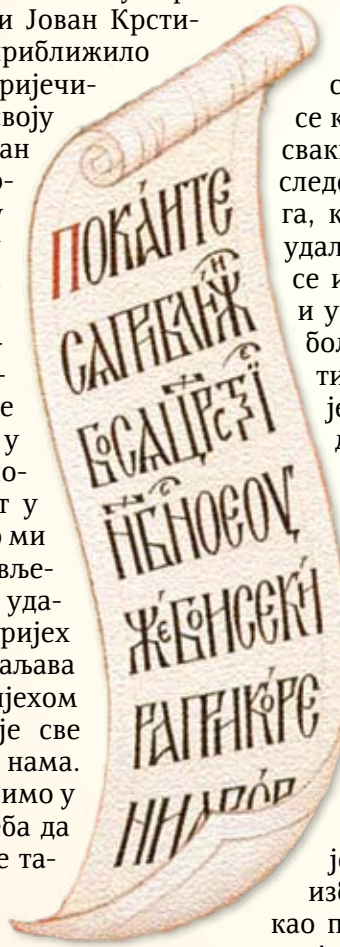
БЕСЈЕДА О ПОКАЈАЊУ

Бесједа изговорена у Цејињском манастиру током Часној пошти 2019,
као вјежба из предмета Омилијика

**Покајше се јер се приближило
Царство небеско.**

Чули смо да Господ Исус Христос понавља оне исте ријечи, које је изговарао и наглас викао у Јорданској пустињи Свети Јован Крститељ: „Покајте се јер се приближило Царство небеско“. Тим ријечи-ма је увијек почињао своју проповијед Свети Јован Крститељ и људи су хрлили ка њему на ријеку Јордан, да се крштавају водом ради опроштаја гријехова. Господ Исус Христос такође изговара те ријечи са намјером да се покајање настави, јер како стоји у Светоме Писму на једноме мјесту: „Овај свијет у злу лежи“. И заиста смо ми људи са својом огреховљеном природом постали удаљени од Бога, и сваки гријех нас све више и више удаљава од Бога, и сваким гријехом тај лик Божији постаје све тамнији и тамнији у нама. Тај лик Божији који носимо у својим личностима треба да буде свијетао, и да буде такав да сија, како каже Свето Писмо: „Нека се свијетли свјетлост ваша пред људима, да виде ваша добра дјела и прославе Оца који је на небесима“. То се може постићи само онда ако се искрено покајемо, и промијенимо

свој живот почевши да ходимо оним уским путевима Христовим путевима. А шта је то покајање? Покајање представља преумљење ума људског! Какво преумљење? Онакво да њиме долазимо до сазнања да смо грешни, до сазнања да без Бога не можемо стећи то Царство небеско које Он обећава онима који се кају. Али будући да гријешимо сваки дан све више и више, сваки следећи гријех удаљује нас од Бога, који је Љекар душе. А ако се удаљујемо од Љекара, удаљујемо се и од лијека. Стога, као што је и у медицини познато да ће најбољи успијех при излечењу имати онај обољели који призна да је болестан и који промијени дотадашњи начин живота, тако ће и у духовном животу најприје оздравити онај који покајањем схвати да је гријехом болестан, и који преумљењем иде ка оздрављењу. Покајање значи признавање своје грешности. Покајати се значи оставити своје гријехе и не враћати се њима. Због тога непокајани лице на бесловесне животиње, које се у чулној сласти прејдају гријехом, а по природи избацују вишак напоље, па се као пси враћају назад, бљувотинама својим. На мени је дакле да ли ћу се вратити одвратном гријеху, или ћу после ових ријечи схватити да сам и ја болестан. На мени је да ли ћу са Христом или не!

Симо Матавуљ

ПИЛИПЕНДА (ИЗ ГОРЊЕ ДАЛМАЦИЈЕ)

Пилип Баклина спаваше, на огњишту, обучен, покривен хаљком, главом окренутом ка слабом пламену, који је лискао дно лонца, објешена о вериге. Запаљено смреково коријење давало је више дима него пламена; дим је плавио мрачну кућицу, дизао се под сламени кров, покушавајући да изађе кроз једини отвор на крову. Вјетар је сузбијао дим, те би се лице Пилипово намрштило, а промолили се крупни, жућкасти зуби под четкастим просиједим брковима. Кад би вјетар утолио, дим би уграбио прилику да се извуче, те се могаху разабрати: у једном углу кревет, испуњен сламом, али сав расклиман; у другом разбој и на њему неколико хаљина; према вратима кош и над њим нахерена полица са неколико комада посуђа; око огњишта још два-три лонца и толико треножних сточића. И то бјеше цијело покућанство!

У дворишту домаћица, Јела Пилипова, ситна жена, ружна, посматраше на позитку два бременца смрекових пањева, помијешаних са неколико ситних грабових цјепаница, што су њих двоје са великом муком за два дана насјекли и прикупили по забрежју, над селом. Вјетар је ландарао њеним зубуном и косом без повезаче, а она је намјештала пањеве, како ће товар изгледати већи.

У прегратку гризао је Курјел, ситан, риђ, готово сијед магарац, танких ногу, сама кост и кожа. Над њим, на таванцу, бјеше сложен товар јечмене сламе, његова крма за цијелу зиму, а пред њим, на земљи, бјеше руковијет сламе,

његов јутрењи оброк, који је он гризао лагано, готово сламку по сламку. Његов благи поглед био је управљен час на домаћицу час на пијевца и двије кокоши, што према њему чучаху, гледајући га жалостиво. Очевидно он их је жалио, особито веселу и лијелу Пиргу, те би радо с њима подијелио своју сламу, кад би то за њих храна била.

Још двадесетак таквих кућица, па онда десетак повећих, то је село К. у горњој Далмацији. Село се разасуло на једном рубу равнице, под брежуљцима. Мала старинска православна црква склонила се за најгушћом гомилом кућа, у средини. А у зачељу села, одвојена, зидала се велика, господска зграда, очевидно богомоља, која би доликовала каквој варошици, а не најсиромашнијем селу Петрова Поља.

Јела уђе у кућу, треснувши вратима. У исти мах и вјетар хукну јаче и пламен букву и вода у лонцу узаври, те се Пилип трже, сједи и погледа мутним очима око себе. Кад устаде да се протегне, тада се тек видје да је прави Пилипенда, како су га сељани звали, јер кад диже руке поврх главе, умало не дохвати шевар на крову! Бјеше кракат, дуга врата и обле главе. Беневреци на њему бјеху сама закрпа, а некада црвена капа, од плијесни црна, натакла му се до клепастих ушију. Кад зијевну, чинило се да ће прогутати лонац.

Јела извади из коша и стави пред мужа земљану здјелу, у којој бјеху око двије прегршти кукурузова брашна, већма црна, него жута. Пилипенда уздахну, одмахну главом, па захватив половину, сасу га у врелу воду, па

Човек из Бенковца, илустрација Луввија Салвајшора из збирке „Срби на Јаграну”, 1870-78.

мјешајом проврти кашу. Јела однесе остатак, а донесе неколико зрна соли и спусти их у лонац. Обоје стадоше гледати како кркла качамак, једући га очима. Најпослије Пилипенда скиде лонац, измијеша пуру и изручи је у дрвену здјелу. Па изиђоше обоје пред кућу да се умију.

Пошто се прекрстише, почеше полако, опрезно жвакати, омјерајући не-свјесно, брзо и кришом једно другом залагаје. Кад већ бјеху при крају, Јела ће:

– Јадна ти сам, што ћу!? Немам повезаче! Како ћу сјутра на причешће без повезаче?

Пилипенда слегну раменима, напи се воде, па изађе из куће. Жена изађе за њим, те натоварише магарца. Онда обоје стадоше као скамењени, посма-

трајући товар, магарца и кокоши. По-некад, тренутно, сукобили би се њихови празни, тужни погледи, али би их брзо одвратили. Тако изгледаху као два кипа, који оличавају глад и немоћ! Најзад опет ће жена, као за себе:

– Јадни ти смо, шта ћемо? За ово нећеш узети ни пет шестица, колико треба за брашно, а ја гологлава не могу на причешће, те ће се рећи да смо се и ми уписали!

Пилипенда пусти глас, који је наликовао на режање љута пса, па избуљивши кржаве очи на жену, запита кроз зубе:

– А хоћеш ли да се упишемо у ту... ту... вјеру?

– Сачувај Господе! – рече Јела устукнувши и прекрстивши се.

Онда Пилипенда уђе у магарећи преградак и донесе најбољу кокош.

Јела, ужаснута, викну:

– Ма зар Пиргу? Хоћеш да продаш Пиргу?

Пилипенда само рече: „Е, ја!”, па дохвати дугачки штап и пође за магарцем.

Пут је водио мимо нову цркву. Пилипенда чу гдје га неко озго зовну, али пљуну пут радника, па похита даље, преко њива.

Кад стигоше на колски пут, Пилипенда се осврте на планину Динару, која се бијелаше од снијега: тужним погледом прелети цијело Петрово поље, које се црњаше у сухомразици; погледа жалостиво на сеоца што се нижу по рубовима и учини му се да види како по равни лети она страховита утвара, која већ од четири мјесеца дави народ.

То је било зими године 1843. Због необично слабе љетине, још с јесени, завлада глад по горњој Далмацији. Пред Божић мало која кућа имађаше нешто жита, а због слабог саобраћаја у оно вријеме, жито је споро долазило с мора у градове, а бездушни трговци ударише превелике цијене. Шумовити и сточни крајеви помагаху се којекако,

продавајући дрва, хранећи се бијелим смоком, кољући стоку, продавајући је у бесцијење, али голо Петрово поље, нити има шума, ни стоке! Кад се већ десило неколико смртних случајева од глади, онда опћина дрнишка, којој припада Петрово поље, стаде оправљати и градити путове, плаћајући раднике кукурузом. Снажан и вриједан радник, као што бјеше Пилипенда, могаше зарадити пола оке кукуруза на дан, а толико бјеше доста за њих двоје, јер већ крајем љета отидоше им оба сина у Приморје, у најам. Али након неколико недјеља, опћина прекиде радове, а среска власт набави доста жита и поче га дијелити народу на два начина: католицима на почек (бива, да отплаћују на оброке у новцу, након нове љетине), православнима пак поче поклањати кукуруз, под погодбом да сваки кућни старјешина који буде примао исхрану мора пријећи у унијатску вјеру. Народ се смути. Агитација највише поче у К, гдје не бјеше друге вјере сем православне. Стари изнемогли поп настојаше да оразуми своју паству, али баш знатније сељаче страх од глади нагна да се поунијате. То учинише капитан, ађунто, чауш (сеоски кнез, замјеник му и разносач службених листова) и још седам-осам домаћина. То се звало: „уписати се у царску вјеру!“ Разумије се да је нововјерцима било забрањено улазити у православну цркву...

Пилипенда је ишао ка граду за својим старим Куријелом, који је набадао танким ножицама, споро одмичући. Али га Пилипенда ниједном не оши ну, нити га је икада тукао, јер му жао бјеше свога старога и оданога помагача у ратовању за опстанак. Пилипенда пожали и јадну Пиргу, која једном зараколи и залепета крилима, покушавајући да се отме. Он јој рече: „Еј, моја Пирго, жао ми те, али ми је жалије себе! Оплакаће те Јела, ље!“

Дабоме да је Пилипенда на свој начин помало и размишљао о злом удесу,

Жена из Бенковца, илустрација Луввија Салвајора из збирке „Срби на Јадрану“, 1870-78.

који снађе њега и остале и да је везивао на то нека своја кратка разлагања. То му се највише врзло по мозгу кад би тако за својим магарцем ишао у град, а све се натуривало у облику питања. Питао је Пилипенда Бога:

– Бого мој, зашто ти шаљеш глад на људе, кад је мени, јадном тежаку, жао и стоке кад гладује!? И зашто баш шаљеш биједу на нас тежаче, који те више славимо него Лацмани, сити и објесни!? Али, опет, хвала ти, кад даде да смо ми најсиромашнији најтврђи у вјери, те волијемо душу, него трбух!...

У неко доба Пилипенда чу иза себе тугањ корака; упореди се и пође с њим Јован Кљако. Бјеше то живолозан старчић, који је прије двадесет и пет година учествовао у шибеничкој буни против владике Краљевића, кад оно хтједо да

поунијати православне Далматинце, а сад Кљако, под старост, ипак превјери! Назва Бога Пилипенди и додаде:

– А, јадан Пилипенда, смрзну ли се?

– Валај да хоћу да се укучањим овдје, насред пута, не бих зажалио!

– А јадан, а што ти... а што се ти не би уписао?

Пилипенда одврати:

– Валај, нећу, па сад цркао од глади! А нећете дуго ни ви сви, па да вам је цар поклонио цијело Петрово поље!

Кљаку и друтовима му Пилипенда бјеше живи, оличени пријекор; ипак се насмија и поче извијати:

– Ама, Пилипенда, болан, оразуми се и чуј ме! Не учинисмо ни ми то од бијеса, нити мислимо остати у поганији, него... знаш... докле изимимо, докле опасемо нејач и чељад, па онда ћемо лако!

Пилипенда пљуну.

– Ја не знам хоћете ли лако и како ћете, али знам да вам образ не опра нико, ни довијека, ни докле вам буде трага!

Кљако се намршти, те ће опором:

– Блејиш, Пилипенда, али ћеш и ти бити унијат прије Ускрса!

Пилипенда стаде и викну:

– Ја се уздам у мора српскога Риста! Ако ће ми помоћи, хвала му, ако неће и онда му хвала, јер ми је све дао, па ми све може и узети, и душу! А ти...

Кљако га прекиде.

– Мучи, Пилипенда, ја сам царске вјере!

– А, пасји сине – викну Пилипенда измахнувши штапином... – чекај да ти притврдим ту вјеру!

Али Кљако побјеже.

Онда Пилипенда, изван себе од гњева, овом снагом удари Куријела. Овај стаде, окрете главу и тужно погледа господара, а Пилипенда се постидје, па га обузе жалост, те сједе на перваз од цесте и заплака се!

Преузето са: https://www.rastko.rs/knjizevnost/umetnicka/proza/smatavulj-pripovetke/smatavulj-pripovetke3_c.html

Никола Кисић, ученик III разреда

Борба за очување идентитета у „Пилипенди” и „Причи о соли”

Сваки освајач зна да се народ најлакше покори и потчини ако се удари директно на његову националну свест и идентитет.

Овакав случај нам је савршено дочаран у две приповетке – у „Пилипенди” Симе Матавуља и „Причи о соли” Иве Андрића. Гладна година, која је један од упечатљивих мотива у обе приповетке, терала је људе који су били слабијег духа да изгубе своју националну свест и идентитет, и продају веру за вечеру. Они су, да би прехранили себе и породицу, зависно од времена и простора у коме су живели, прелазили у католичанство или ислам. Међутим, из ових приповетки можемо сасвим јасно видети непоколебљиву и несаломиву вољу и инат Срба и Српкиња из тога времена. Тако, у приповеци „Пилипенда” упознајемо Пилипа Бакљину, који није хтео да остави своју веру православну, чак ни по цену смрти од глади. У време када су сви, па чак и Пилипов пријатељ Јован Кљако, променили веру, Пилип не попушта и не дозвољава да глад или

Иво Андрић

ПРИЧА О СОЛИ

(одломци)

Ветар тутњи у баџи и фијуче испод врата. Дим уједа за очи. Ником се не говори и нико не може да ћути. Око ватре седе три брата Никача. Тешки и брижни сељаци на овој висини изнад Миљацке. Међу њима је, једино женско, њихова мајка, стара али још снажна жена која је млада остала удовица, а која се одувек у свима стварима признаје и пита као мушка глава. Она сада и говори најмлађем сину, Радину, али не гледа у њега него у лаки пухор на огњишту, који подрхтава од хладног јесењег ветра.

– Ако ти не знаш, ја знам. Из твоје куће тај смрад иде. Ти и твоја лијепа жена спремате торбе, да будете први

кад се пође *шамо доље* по со. И да не би сами срамотни били, наговарате и друге.

– Ником ја ништа не говарим – каже мргодно Радин, гледајући преда се – јер мени до разговора није.

– Твоја жена прича дјечи и другим женама приче. О краљевима, о далеким земљама, а све наводи говор на једно: на со, па на со.

– Па ко овдје о том не говори? Ко не говори, тај мисли – упада Радин мрзовољно.

Али старица наставља оштро и подругљиво као да га и не слуша и не чује.

– Јесте, прича твоја красна жена, једно прича а на друго мисли. Био, ка-

било шта преовлада над његовим умом. Жеља за очувањем идентитета је код њега толико јака, да он покушава да до хране дође на било који начин, али не и по цену преверавања.

Исту снагу воље учожавамо и у Андрићевој „Причи о соли“, у којој мајка не дозвољава својим синовима чак ни да помисле да оду у град и узму со, која је основна животна намирница. У својој агонији, она узима пепео са огњишта и њиме покушава да хлеб учини макар мало укуснијим. Чак ни тада њена ментална снага није распршена нити расута. Својим примером мајка показује синовима да постоји нешто важније и светије од хране и осталих пролазних ствари. Вера и национални идентитет јесу и заувек ће бити две кључне ствари од којих ће зависити судбина једног народа.

Наш српски народ, иако изнурен и уздрман због непрестаних борби за очување идентитета, није изгубио ни у једном тренутку успомену на своје поносе и храбре претке и на то ко су, шта су и у шта верују. Због свега овога приповетке „Пилипенда“ и „Прича о соли“ су врло битне и за нас, новије генерације, не само зато што су интересантне или зато што су их написала два одлична и чувена писца, него и зато што нам управо оне говоре оно што и Свети владика Николај: „Изгубиш ли веру, изгубио си све!“

Вишеград, фотографија Курша Хилшера, 1926.

же, краљ па ударио велике порезе и дарице на со, па народ да полипса од свакојаке слабости...

– Липсаваше, богме – мрмља зловољно Радин.

– Па: Бог казнио краља и сва му дјеца помрла; па: ко сиђе у поље и помијеша се с тамошњим људима тај ће се и осолити; па: неће остати жив ко се до новине не осоли.

Тако је говорила старица, опонашавујући снаху развлачењем слогова и кривљењем уста, а онда напусти све то, окрену се сину и својим природним дубоким гласом, гледајући га право у очи, проговори чврсто.

– Ти, Раде, ако си човјек и исто оно што и ми, а то јеси и то мораш бити, немој да слушаш што ти жена говори, него јој нареди да увуче језик и не буну ионако збуњено село. Она је мека и лакома. Одоздо је старином, па сад, кад је на нас наишла невоља, вуче је нешто тамо доље, гдје јој је коријен и

права својта. Али нек не свлачи што је наше – чујеш! – јер ћу јој ја овако стара стати на пут, па ће се ругло причати.

Умешала су се оба брата. Одобравали су мајци, али настојећи да је умире и да њене речи ублаже својим речима које нису мењале ствар. Радин је ћутао, не дижући поглед.

Тихо и неосетно уђе тако неслога у сељачку заједницу, и у прво време и не примећује се нарочито. Тек нешто дужа ћутања и бржи разласци после јела. Закретање главе и колебљиви погледи при сусретима у послу или при додавању неког предмета. Одмор и разонода увек одвојено и без искрене радости. Једва приметни, ситни знаци. А ипак се осећа да негде у дубинама заједнице нешто ври и пуца, као вулкан који ће кад-тад избити. Нелагодност расте. О свему се говори више него о оном што је узрок спора и неслоге, али у ствари сваки од чланова мисли само о том и у себи поставља питања и спрема одго-

воре, па кад сукоб избије на површину и препирка прасне, сваки улази у њу са већ готовим оптужбама и са спремљеним одговорима на туђе оптужбе.

И овај спор због соли тињао је дуго, а сад, кад се о њему отворено говори, види се да још није зрео али да сазрева и да се неће моћи зауставити. Не јавља се он само у овој породици и овом приликом, него већ месецима сељак, хтео не хтео, мора да мисли о соли и својој муци са њом.

Већ годинама нико из села не силази доле у Поље где се са обе стране Миљацке брзо развија и све лепше расте турско насеље. (Кад је дан ведар, лепо се види, као бела тачка, камена мунара и гробљанско камење око ње.) Село ограничава и смањује своје потребе, одриче се трампе и куповине и продаје, и сваког посла због којег ваља силазити у равницу, забрањује својима одлажење „доље, у новину”. Али како године пролазе и доле у Пољу ничу магазе и ханови, продавнице и куће складна изгледа и поносна држања, ти напори села бивају све тежи. Све би се још некако и могло поднети да није те злосрећне соли и сталне потребе за њом. А со се зауставља доле код новог насеља, има већ неколико година. И све је ређа, све скупља, и све се теже набавља. Ипак, све до ове године понешто је долазило и до села на високој равни. Али од почетка ове године зрно једно не пролази даље. Ко хоће соли, мора да сиђе по њу и да је набавља од Турака.

Одувек је село, заједно са свима овим висинским крајевима, бринуло бригу и мучило муку због те соли. Између соли и човека, скупе а неопходне соли и клетог човека коме увек нешто треба, убацује се ко год може и ко год стигне, и хришћански властелин и та нова турска вера и војска, и трговац Дубровчанин и прекупци по градовима, и скелеција на води и харамија на путу, и царина и трошарина, и случајна ште-

та и незгода. Док све то подмириш и склониш с пута, ти оголиш и отанчаш да ти после ни со не помаже. И шта дође од твог грумена соли до тебе?

Док сваки од њих само једном лизне, не остаде ништа. И тако човек стоји на овој голој и ветровитој висиви, оре и копа планинску земљу, лебди и капа над стоком, а осолити се честито нема чим, јер свако од његовог дела помало крњи, а он не може ни од чијег. А со је живот. Храна и крв и топлина и снага коју можеш у торби донети и сачувати за најгоре доба године, и за чељад и за стоку.

Можеш – кад је има. Али сад је нема ни за лек, и ево се навршава убрзо година да нико зрна соли није видео. Обљутавео живот, омлитавели људи и убледела деца. Поодрасли мушкарчићи говоре неким пискутљивим гласом, као да се никад неће замомчити. Одрасли се брзо замарају на послу, а раде га тешко и без воље. Марва се вуче као пребијена, крмељивих очију и длаци без сјаја; једе и опет никад није сита.

Све доскора људи су трпели и подносили, држећи се општег мишљења и правила: да се никад и ни због чега не силази и да се никако не ступа у додир са новом влашћу и не меша са новим људима. Али од неког времена и то се мења. Тешко би било одређено рећи кад је то почело и у чему је промена, али промена говори сама. А почело је код млађих људи и код жена.

Некад се свако помињање соли и несташнице соли сматрало неумесним и непристојним. А сада младићи, у празничним разговорима, говоре отворено о том.

[...]

А жене, млађе жене које имају недораслу дјецу, биле су још одлучније и оштрије, само не јавно и не гласно. Њихово подручје, то је ноћ, ноћ и брачна постеља. Кад деца поспу и село замре у тами, између мужа и жене иде шапат о соли. Муж ћути и прави се да

Мостар, фотографија Курта Хилшера, 1926.

спава, а заиста му се спава, али жена говори. Најпре благо и заобилазно, па затим све отвореније и оштрије.

[...]

О соли сви сновијају и у сну и на јави. Со им се привиђа као вода путницима у пустињи. Тело мучено потребом види оно чега нема. И то их залуђује и заводи. Неповерење се усељава међу људе, неповерење и зла воља, па сви сумњају једни на друге и оговарају се и оптужују међусобно да крију со и да потајно соли своју чељад и стоку. Да се покрве, а ни око чега.

А сад је, ево, и у истој кући избила свађа и распра. И то у кући где је никад није било. Ови крупни и бркати Никачи слушали су попут мале деце мајку која им је, откако за себе знају, била и отац и мајка, а сад најмлађи устаје отворено против ње, а двојица старијих, и сами поколебани у себи, подржавају је само из пажње и обзира, млако и неискрено.

Разговор који је тако нагло избио и оштро кренуо, застао је одједном. На овом неће и не може остати, али даље се, за вечерас, није могло и није смело. Сви су ћутали. У тишини која је настала чуо се јаче фијук новембарског ветра, као непријатан одјек умуклог разговора. Један за другим, синови су се дизали и одлазили. Старица као да то није примећивала ни чула њихово мукло „лаку ноћ“.

Оставши сама, држала се једно време непромењено усправно и строго, као да још говори сину пред собом. И уснама је мицала. Затим се умирила, па спустила и немоћно улегла у себе. Сва смањена, погрбљена и повијена над огњиштем, она је нетремице гледала у пепео који се све обилније стварао као венац око ватре. У њеним сунзим и заблештеним очима, које је све више застирао старачки полусан, сиви пепео постајао је сребрн, па бео, бео као нека избељена и уситњена морска со. Непомична, потпуно укоченог погледа, она је траповесно и несигурно пружала мршаву руку и са три прста хватала пепео као што се хвата со. Нечујно и споро, али стално и упорно радила су њена три прста, палац, кажипрст и средњак. Старица је месечарским покретима захватала без престанка и – солила хлеб и храну. Најпре својима, све редом, унучићима, па синовима, па, унукама, па снахама, па својој стоци на солилу, па родбини и кумовима, па њиховој стоци. И све тако, једно за другим, једно за другим, солила је и солила, неуморно и занесено, целом селу, свему и сваком, чељадету и живинчету. И тонући у сан, све се више надносила над огњиште и не примећујући како се ватра гаси, и не осећајући како пепео сипи и тече, ни како ноћ пролази.

Преузето из: „Сабрана дјела Иве Андрића”, књ. 8, Свјетлост, Сарајево, 1977.

ДОБРОТВОРНО ВЕЧЕ У БУДВИ

У суботу 2. марта 2019. године, на празник Светог великомученика Теодора Тирона и на задушнице, одржано је добротворно вече за опремање ђачког интерната наше Богословије.

Добротворно вече је одржано у Академији знања у Будви. Присутне госте и добротворе је поздравио ректор протојереј–ставрофор Гојко Перовић, говорећи о најстаријој средњој школи на Цетињу.

Поред бројних пријатеља и добротвора школе, вечери су присуствовали први ректор обновљене Богосло-

вије протојереј–ставрофор Момчило Кривокапић, архијерејски намјесник бокоторски, игуман манастира Подмаине јеромонах Рафаило Бољевић, архијерејски намјесник будвански протојереј Борис Радовић.

Својим појањем вече су увеличали чланови црквеног хора „Његош“ са Цетиња, предвођени диригентicom Милицом Пејовић.

Ђаци Богословије овом приликом присутнима су прочитали надахнуте ријечи о братољубљу и задужбинарству.

ИЗ ЖИВОТА БОГОСЛОВИЈЕ У ДРУГОМ ПОЛУГОДИШТУ ШКОЛСКЕ 2018/19.

Прослава Светог Саве

Празник Светог Саве, првог Архиепископа српског, и ове је године свечано и молитвено прослављен у нашој Богословији.

Уочи празника је служена свечана вечерња служба са петохлебницом у Цетињском манастиру. Службу су служили јеромонах Јустин Мреновић и ђакон Игор Пешикан. У недељу 27. јануара, у Цетињском манастиру Литургију су служили: протојереј–ставрофор Обрен Јовановић, протојереј мр Арсеније Радовић, протосинђел Исак Симић, јеромонах Прохор Јосифов, свештеник Игор Балабан и ђакон Александар Лекић. Сабранима се литургијском бесједом обратио о. Арсеније.

У поподневним часовима одржана је академија у част Светог Саве у Његошевој сали на Цетињу. Пригодан светосавски програм извели су полазници школе вјеронауке са Цетиња, Хор Светога Мардарија и ученици Богословије.

Сабране је поздравио и честитао им славу о. Обрен Јовановић, који је говорио о прослави Светог Саве на Цетињу, а светосавску бесједу произнио је ђакон Александар Лекић.

Поред вјерног народа, академији су присуствовали и професори и учени-

ци Богословије, као и Његово Високопреосвештенство Митрополит Амфилохије.

Слава I разреда

У четвртак 31. јануара 2019. године, у Богословији је свечано прослављен празник Светог Атанасија Великог, слава ученика XXVII генерације (2018–2023), којима је разредни старешина професор Благоје Рајковић.

Свечану вечерњу службу са петохлебницом и Свету литургију су у Цетињском манастиру служили протосинђел Исак Симић и ђакон Игор Пешикан.

После наставе, на свечаном славском ручку, славски колач у част Светог Атанасија је освештао свештеник Игор Балабан.

Славском ручку су присуствовали и господа професори и часни свештеници и ђакони, службеници митрополијске канцеларије. За вријеме ручка ђаци су отпјевали неколико духовних, као и грчких и српских народних пјесама.

Слава матураната

Поводом празника Преноса моштију Светог Јована Златоустог, славе овогодишњих матураната, XXIII гене-

Слава I разреза

рације обновљене школе (2014–2019), служена је свечана вечерња служба са петохлебницом у Влашкој цркви и Света архијерејска литургија у Цетињском манастиру, са благословом надлежног архијереја митрополита Амфилохија.

Вечерњу службу у Влашкој цркви служили су ректор протојереј–ставрофор Гојко Перовић и јерођакон Роман Виларет, а петохлебницу је освештао Његово Преосвештенство Владика Јован (Пурић) .

За пјевницом су појали ученици Богословије.

Литургијским сабрањем у Цетињском манастиру, у суботу 9. фебруара, началствовао је епископ Јован Пурић. Саслуживали су му: протојереј–ставрофор Гојко Перовић, протосинђел Исак Симић, јеромонах Јустин Мреновић, јерођакон Роман Виларет и ђакон Игор Пешикан. На Литургији су појали сви ђаци школе предвођени матурантима.

Слава маџураната

Слава мајшураниша

Владика Јован је у литургијском слову говорио о Пастиру добром, Господу Исусу Христу и његовом вјерном свједуку Светом Јовану Златоустом. Он је честитао славу разредном старешини професору Слобу Станишићу, ученицима петог разреда, и свим ученицима и професорима Богословије, упутивши им поуку о љубави према богословљу.

Сви ученици су приступили Светој тајни причешћа, показавши литургијску саборност и јединство управо у празновању Светог Јована Златоустог.

Славски колач је освештао јеромонах Јустин Мреновић, а славском ручку су присуствовали професори, ученици и гости школе.

У име наставничког савјета све присутне је поздравио главни васпитач, професор мр протојереј Арсеније Радовић, који је честитао славу матурантима и њиховом разредном старешини, са молитвеном жељом да их благослов Господњи и молитве Светог Јована Златоустог прате у све дане њихових живота.

Слава ученика IV разреда

У уторак 12. фебруара 2019. године, прослављена су Света три јерарха, слава ученика IV разреда, XXIV генерације обновљене Богословије (2015–2020), чији је разредни старешина професор ђакон Душан Биговић.

Празновање је отпочело у Влашкој цркви свечаном вечерњом службом са

Слава ученика IV разреда

петохлебницом, коју је служио јереј Анђелко Боричић.

Свету литургију у Цетињском манастиру су служили: протосинђел Исак Симић, јеромонах Прохор Јосифов, јеромонах Јустин Мреновић, ђакон Душан Биговић и ђакон Игор Пешикан.

Славски колач на ручку освештао је и пререзао о. Анђелко, који се потом сабранима обратио поучном бесједом, говорећи о три велика учитеља Цркве Христове, и честитајући славу ученицима четвртог разреда.

У току ручка ђаци су отпјевали неколико пригодних пјесама, а у име професора госте поздравио је професор ђакон Душан Биговић.

Ректор Богословије Светог Петра Цетињског, о. Гојко Перовић, овај је празник провео у Богословији Света Три јерарха у манастиру Крки, на слави ове школе.

Светосимеоновска литија

Професори и сви ученици Богословије Светог Петра Цетињског, поводом празника Преподобног Симеона Мироточивога, молитвено су учествовали у Светој архијерејској литургији у Храму Христовог Васкрсења у Подгорици, и у свечаној литији улицама Подгорице и присуствовали свечаној Академији на Немањиној обали, у суботу 23. фебруара 2019. године на празник Светог свештеномученика Харалампија.

Свету литургију у Саборном храму служили су Митрополит црногорско-

Светосимеоновска литија

приморски г. Амфилохије уз саслужење Преосвећене господе Епископа: умировљеног захумско-херцеговачког Атанасија, милешевског Атанасија, полошко-кумановског Јоакима, захумско-херцеговачког Димитрија и диоклијског Методија, бројног свештенства и молитвено учешће вјерног народа.

За пјевнициом су јутарњу службу, блажена и тропаре на Литургији, појали ученици Богословије, предвођени професором црквеног појања ђаконом Павлом Љешковићем и професором Александром Вујовићем.

Након Свете службе Божије улицама Подгорице прошла је свечана Светосимеоновска литија са моштима Светог великомученика Харалампиа. Крајње одредиште Литије било је ушће Рибнице у Морачу, у Старој вароши у Немањином граду, у току које су псалме, тропаре, кондаке и богослужбене пјесме појали богословци.

Парастос краљу Николи

На парастосу краљу Црне Горе, Николи Петровићу Његошу, у цркви на Ћипуру, поводом 98 година од његовог

упокојења и поводом 30 година од преноса његових земних остатака и његове супруге краљице Милене и њихове породице, појали су богослови предвођени својим професором црквеног појања ђаконом Павлом Љешковићем.

Парастос је служио митрополит Амфилохије, а саслуживали су му јеромонах Прохор Јосифов, јеромонах Јустин Мреновић, ђакони Александар Лекић и Игор Пешикан.

Након помена, сви присутни, монаси Цетињског манастира, ђаци и присутни отпјевали су пјесму „Онамо, 'намо“, а онда је Митрополит обишао гробове Петровића који се налазе испред Цетињског манастира.

Представљање часописа „Стварање“

Курс грчког језика

У организацији Цетињске богословије и Црквене општине Цетиње у току другог полугодишта ове школске године организован је тромјесечни курс савременог грчког језика. Часове је држала Јана Рајковић у згради Богословије, а похађање курса је било бесплатно.

Промоција књиге „Звонари слободе – Михајло Пупин и Владика Николај“

Галерија „Јово Ивановић“ у старом будванском граду била је уска да прими све заинтересоване на промоцији књиге „Звонари слободе – Михајло Пупин и Владика Николај“ и представљању опуса издавачке куће „Catena mundi“.

На представљању је било и десетак ученика наше школе са својим професорима: ђаконом Павлом Љешковићем, Аполоном Мишченком, Александром Вујовићем и Иваном Јовановић.

Књижевно вече, које је организовала СПЦО Будва – храм Свете Тројице, надахнуто је водио Радинко Крулановић, директор Књижаре Матице српске – друштва чланова у Црној Гори.

У програму су наступили флаутисткиња Ксенија Франета, рецитатор Марко Костић и млада вокална солисткиња Милица Радовић.

Издавачке пројекте куће „Catena mundi“ представили су директор и главни уредник Бранимир Нешић и

извршни уредник Никола Маринковић. О новом издању „Catena mundi“, књизи „Звонари слободе – Михајло Пупин и Владика Николај“ говорили су аутори Александра Нинковић Ташић и Бранислав Станковић.

Представљање часописа „Стварање“

У Његошевој сали на Цетињу, у суботу 9. марта 2019. године промовисан је најновији број часописа за културу и књижевност Удружења књижевника Црне Горе „Стварање“, посвећен прошлогодишњој тродневној манифестацији Осми Дани Његошеви, 2018.

Сабране је благословио Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије, а о „Стварању“, чији садржај обухвата програм тродневне манифестације Дани Његошеви, говорили су организатори: Новица Ђурић, Будимир Дубак, Радомир Уљаревић, Радојица Радовић, Милутин Мићовић и уредница часописа, Милица Бакрач.

Професори и ученици Цетињске богословије присуствовали су промоцији часописа. Ученик трећег разреда Срђан Вучановић казивао је стихове пјесника Радојице Радовића са Цетиња.

Своје стихове казивали су пјесници Радомир Уљаревић и Будо Гледић, који је рецитовао пјесму „Цетињске кише“.

Предавање у Српској кући

На позив организатора и са благословом ректора школе, у петак вече

Радослав Тамбурић

15. марта 2019. године, сви ученици Цетињске богословије присуствовали су предавању Митрополита црногорско-приморског г. Амфилохија на тему „Црна Гора у XX вијеку“, у Српској кући у Подгорици.

Ђак је предводио професор богословије Ђакон Павле Љешковић.

Митрополит је својим предавањем отворио академску трибину коју је организовао Српски културно-информативни центар „Свети Сава“.

Трибину је водио књижевник Будимир Дубак, а у програму је наступило и Српско пјевачко друштво „Светосавник“ из Подгорице.

Предавања гостујућих професора

У четвртак 21. марта 2019. године у Богословији Светог Петра Цетињског уприличено је предавање господина **Радослава Тамбурића**, грађевинског техничара из Будве, на тему „**Градња храма и парохијског дома**“. У предавању је било ријечи о занимљивим детаљима градње храма, манастира, парохијског дома и помоћних објеката, а ђаци су предавачу постављали занимљива питања.

У петак, 5. априла, уприличено је предавање на тему „**Истина у ријечи**“, које је професорима, ученицима и гостима школе одржао **др Миодраг Чизмовић**, доктор философије из Никшића. На почетку предавања, поздравивши професоре и ученике богословије, др Чизмовић се осврнуо на чу-

др Миодраг Чизмовић

вени епитаф Бранка Миљковића – *Уби ме прејака реч*. Такође је поменуо да је и први доктор богословља у Русији Свети Филарет Московски рекао: *Ријеч је ђоуић мача, она шада и рањава и убија. Али ријеч може да буде и ђоуић желеја, и она је шада као мелем који лијечи*.

Предавање је пропраћено занимљивим питањима ученика.

У суботу 6. априла, после Свете литургије у Цетињском манастиру, Богословију Светог Петра Цетињског посјетила је **др Сандра Ђурановић**, специјалиста ургентне медицине.

Овом приликом др Сандра Ђурановић ученицима је одржала кратко предавање о разним болестима душе и тијела, као и о разликама у оштећењу органа и о психолошким проблемима. Такође је било говора и о наркоманији, пушењу, коцки, и о другим видовима разних болести зависности које су у наше вријеме веома распрострањене.

Ученици су након предавања докторки постављали занимљива питања, желећи да чују из прве руке одговоре на многе проблеме са којима се сусрећу млади и други којима је помоћ потребна.

Предавање историчара **професора Предрага Вукића** са Цетиња на тему „**Друштвени значај архива и архивистике**“ одржано је на празник Светог Владике Николаја Жичког 3. маја 2019. године.

После предавања ученици су постављали предавачу занимљива питања.

Духовна академија поводом Недјеље православља

На Цетињу је торжествено прослављена Недјеља православља и свршен спомен на Седми васељенски сабор и побједу православља на иконоборством.

Св. литургијом је началствовао Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије, уз саслужење цетињског свештенства и свештеномонаштва и молитвено учешће многобројних вјерника. За пјевницом су појали чланови хора „Његош“ са Цетиња и ученици Цетињске богословије.

Након причешћа вјерних, Владика је предводио празничну литију. На крају литије, на улазу у манастирску порту, Синодик православља је прочитао протојереј мр Арсеније Радовић.

После богослужења приређен је ручак у трпезарији Цетињске богословије. У току ручка, а у част петогодишњице обновљеног рада, чланови хора „Његош“ отпјевали су неколико црквенонародних пјесама, док су се ђаци Богословије представили са химном Цетињске богословије „Полећела два анђела“ и пјесмом „Онамо, 'намо“ краља Николе Петровића.

Све присутне поздравио је ректор школе протојереј–ставрофор Гојко Перовић, посебно поздравивши амбасадора Републике Пољске у Црној Гори, г. Артура Дмоховског и његову супругу, предсједника Црквене општине Цетиње г. Рајка Радусиновића, г. Чедана Милића из Ресне и г. Павла Милића из Будве, чланове хора „Његош“, присутно свештенство, госте и професоре и ученике школе.

Овом приликом Митрополита, професоре, ђаци и све присутне поздравили су и хаџи Радован Радовић и Павле Милић из Подгорице.

На крају ручка владика Амфилохије је заблагодарио Господу на дивном празнику, поздрављајући све.

У поподневним сатима, у организацији Богословије, а у крипти Саборног храма у Подгорици одржана је традиционална Духовна академија.

Поздрављајући митрополита Амфилохија, свештенство, чланове дипломатског кора и све присутне госте, ректор Богословије је рекао да је овогодишња академија посвећена и осамостој годишњици аутекефалности Српске Цркве, као и петогодишњици обновљења цетињског Црквено-пје-

вачког друштва „Његош“ и цетињског Дјечјег хора Светог Мардарија Љешанско-либертивилског.

Празничну бесједу одржао је професор Богословије ђакон Павле Љешковић.

У умјетничком дијелу програма учествовали су ђаци Богословије, полазници цетињске школе вјеронауке, црквени хорови „Свети Марко“ из Подгорице и „Његош“ са Цетиња.

Подијељене су и награде за најбоље светосавске темате ученицима Богословије.

Јубилеј професора мр ђакона Михајла Лазаревића

У уторак 9. априла 2019. године, у препуној цркви Светог Николе у которском старом граду, одржан је концерт поводом 25-годишњег рада и умјетничког стваралаштва ђакона мр Михајла Лазаревића, диригента Хора Српског пјевачког друштва (СПД) „Јединство 1839“ Котор, професора Богословије Светог Петра Цетињског на Цетињу и Школе за основно и средње музичко образовање (ШОСМО) „Вида Матјан“ у Котору.

Тим поводом Митрополит црногорско-приморски Амфилохије одлико-

вао је ђакона Михајла Златним ликом Светог Петра II Ловћенског Тајновидца, за благословени 25-тогодишњи рад и умјетничко стваралаштво, нарочито за старање о љепоти богослужења у дому Господњем.

Ђакон Михајло је одликован и Сребрном граматом СПД Јединство – Котор 1839, за сребрни јубилеј вјерности Друштву и дјелотворни рад са мјешовитим хором.

Под диригентском палицом ђакона мр Лазаревића, наступили су Камерни хор Богословије, Женски хор которске Музичке школе и Хор СПД „Јединство – Котор 1839“.

Ђакон Михајло Лазаревић се захвалио пјевачима на труду да се све изнесе онако како треба и како доликује; захвалио се и на признањима Управи „Јединства“ и Митрополиту Амфилохију, као и оцу Момчилу Кривокапићу, најавивши наставак плодотворног рада и нове успјехе.

Након богатог програма у црквеној ризници приређена је закуска и коктел.

Михајло Лазаревић, тада апсолвент Музичке академије из Новог Сада, дошао је на дужност хоровађе Богословије школске 1995/6. године. Доласком

Лубилеј професора мр ђакона Михајла Лазаревића

школованог музичара у Богословију, хор који је до тада пјевао унисоно или двогласно, почиње са четворогласним пјевањем, не напуштајући традицију дотадашњег пјевања. Како су те генерације биле изузетно пјевачки надарене, хор савладава богат репертоар. Учествојући на свим манифестацијама које је организовала наша Митрополија, хор је стасавао и на сцени. Ускоро је био у пратњи Његовог Високопреосвештенства Митрополита Амфилохија у Аустрији и Немачкој и представио се у скоро свим већим градовима тих земаља.

Након многобројних наступа по Црној Гори, Србији, Републици Српској, као и у земљама у којима се изводила научно-наставна екскурзија (Света Земља, Русија, Бугарска, Грчка, Италија, Турска, Албанија, Мађарска, Словачка, Хрватска...) креће се у реализацију новог пројекта који је поставио диригент – снимање првог носача звука 2005.

Хор Богословије је наступио и на XIV Панчевачким данима духовне музике.

Десет година матуре XIV генерације

На Васкрсни четвртак, 2. маја, ученици XIV генерације обновљене Богословије (2005–2009), у васкршњој радости прославили су десет година матуре.

Празновање је отпочело Светом литургијом у Цетињском манастиру, а служили су: протосинђел Исак Симић, јеромонах Јустин Мреновић, јеромонах Марко Кесић, сабрат манастира Хиландара, бивши сабрат Цетињског манастира, јереј Ненад Јеремић, парох очаушки из Епархије зворничко-тузланске, ђакон Горан Крстић, секретар Епархије милешевске.

За пјевницом су појали садашњи матуранти и стари ученици, предвођени својим разредним старешином, ђаконом мр Михајлом Лазаревићем.

Литургији је присуствовао и Митрополит г. Амфилохије.

Ученици су после Литургије посетили своју стару школу, а потом је приређена трпеза љубави којој су присуствовали сви садашњи ученици, славленичка генерација и професори ове школске установе.

У току прославе ученици XIV генерације представили су се својим професорима и ђацима, упознавши присутне гдје су на парохијама и манастирима и на којим послушањима у Цркви.

Потом је све присутне поздравио и разредни старешина ове генерације ђакон мр Михајло Лазаревић, а у име професора и ректора обратио се професор протојереј мр Арсеније Радовић.

Саша Зејак у посјети Богословији

У петак 3. маја 2019. године, на празник Светог Владике Николаја Велимировића, нашу богословију је посје-

тио доц. др Саша Зејак из Никшића, пријатељ и добротвор Богословије.

Др Саша Зејак је и овом приликом даривао неколицину богословаца вриједним поклонима.

Литија у Тивту

Богословци су и ове године узели учешћа у традиционалном духовном сабору „У светлости Христовог васкрсења – Бокели Светом Сави и Превлачким мученицима“, посвећеном спаљивању моштију Светог Саве на Врачару и обретењу моштију Превлачких мученика, који је 10. маја окупио на стотине вјерника.

Крај школске 2018/19. године

У сриједу 29. маја 2019. године у Цетињском манастиру је служена Света литургија са чином благодарења поводом завршетка школске 2018/19. године у Богословији Светог Петра Цетињског. Литургију су служили протојереј–ставрофор Гојко Перовић и јеромонах Прохор Јосифов, а појали су и чтецирали ученици Богословије. Литургијском сабрању и благодарењу присуствовали су Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије, монаси Цетињског манастира и професори и ученици Цетињске богословије.

Владика Амфилохије се после одслуженог молебана за крај школске године пастирском бесједом обратио присутнима, говорећи о Цетињској богословији и о богословском образовању. На крају бесједи митрополит Амфилохије је упутио поуку ученицима о владању у току љетњег распуста. После Литургије и благодарења у Цетињском манастиру разредне старешине су ученицима подијелили свједочанства, а најбољи ученици су награђени пригодним поклонима и књигама за одличан успјех и примјерно владање.

Са испраћаја матураната XXIII генерације

